

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

4. listopada 2011.(*)

„Satelitsko emitiranje – Radiodifuzijsko emitiranje nogometnih utakmica – Prijam radiodifuzijskog emitiranja putem satelitske kartice za dekodiranje – Satelitska kartica za dekodiranje zakonito stavljena na tržište u jednoj državi članici i upotrijebljena u drugoj državi članici – Zabrana stavljanja na tržište i upotrebe u državi članici – Prikazivanje radiodifuzijskih emitiranja protivno dodijeljenim isključivim pravima – Autorsko pravo – Pravo televizijskog emitiranja – Isključive licencije za radiodifuzijsko emitiranje na državnom području jedne države članice – Sloboda pružanja usluga – Članak 56. UFEU-a – Tržišno natjecanje – Članak 101. UFEU-a – Ograničenje tržišnog natjecanja prema cilju – Zaštita usluga koje se temelje na uvjetovanom pristupu – Nezakoniti uređaj – Direktiva 98/84/EZ – Direktiva 2001/29/EZ – Reproduciranje djela u memoriji satelitskog prijamnika i na televizijskom zaslonu – Iznimka od prava reproduciranja – Priopćavanje djela javnosti u ugostiteljskim objektima – Direktiva 93/83/EEZ”

U spojenim predmetima C-403/08 i C-429/08,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku, na temelju članka 234. UEZ-a, koji su uputili High Court of Justice of England and Wales, Chancery Division (Visoki sud, Engleska i Wales, Odjel *Chancery*) i High Court of Justice of England and Wales, Queen's Bench Division (Visoki sud, Engleska i Wales, Odjel *Queen's Bench*), (Administrative Court) (Upravni sud, Ujedinjena Kraljevina) odlukama od 11. i 28. srpnja 2008. koje je Sud zaprimio 17. i 29. rujna 2008. u postupcima

Football Association Premier League Ltd,

NetMed Hellas SA,

Multichoice Hellas SA

protiv

QC Leisure,

Davida Richardsona,

AV Station plc,

Malcolma Chamberlaina,

Michaela Maddena,

SR Leisure Ltd,

Philipa Georgea Charlesa Houghtona,

Dereka Owena (C-403/08)

Karen Murphy

protiv

Media Protection Services Ltd (C-429/08),

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: V. Skouris, predsjednik, A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev i J.-J. Kasel, predsjednici vijeća, A. Borg Barthet, M. Ilešič, J. Malenovský (izvjestitelj) i T. von Danwitz, suci,

nezavisna odvjetnica: J. Kokott,

tajnik: L. Hewlett, glavna administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 5. listopada 2010.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Football Association Premier League Ltd, NetMed Hellas SA i Multichoice Hellas SA, J. Mellor, *QC*, N. Green, *QC*, C. May i A. Robertson, *barristers* te S. Levine, M. Pullen i R. Hoy, *solicitors*,
- za QC Leisure, D. Richardsona, AV Station plc, M. Chamberlaina, M. Maddena, SR Leisure Ltd, P. G. C. Houghtona i D. Owena, M. Howe, *QC*, A. Norris, S. Vousden, T. St Quentin i M. Demetriou, *barristers* te P. Dixon i P. Sutton, *solicitors*,
- za K. Murphy, M. Howe, *QC*, W. Hunter, *QC*, M. Demetriou, *barrister* i P. Dixon, *solicitor*,
- za Media Protection Services Ltd, J. Mellor, *QC*, N. Green, *QC*, H. Davies, *QC* i C. May, A. Robertson te P. Cadman, *barristers*,
- za vladu Ujedinjene Kraljevine, V. Jackson i S. Hathaway, u svojstvu agenta, uz asistenciju J. Stratford, *QC*,
- za češku vladu, K. Havlíčková, u svojstvu agenta,
- za španjolsku vladu, N. Díaz Abad, u svojstvu agenta,
- za francusku vladu, G. de Bergues i B. Beaupère-Manokha, u svojstvu agenata,
- za talijansku vladu, G. Palmieri, u svojstvu agenta, uz asistenciju L. D’Ascia, *avvocato dello Stato*,
- za Europski parlament, J. Rodrigues i L. Visaggio, u svojstvu agenata,

- za Vijeće Europske unije, F. Florindo Gijón i G. Kimberley, u svojstvu agenata,
 - za Europsku komisiju, X. Lewis, H. Krämer, I. V. Rogalski, J. Bourke i J. Samnadda, u svojstvu agenata,
 - za Nadzorno tijelo EFTA-e, O. J. Einarsson i M. Schneider, u svojstvu agenata,
- saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 3. veljače 2011.,
donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjevi za prethodnu odluku odnose se na tumačenje:

- Direktive 98/84/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 20. studenoga 1998. o pravnoj zaštiti usluga koje se temelje na uvjetovanom pristupu ili usluga koje pružaju uvjetovani pristup (SL L 320, str. 54.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 8., str. 10.) (u daljnjem tekstu: Direktiva o uvjetovanom pristupu),
- Direktive Vijeća 93/83/EEZ od 27. rujna 1993. o koordinaciji određenih pravila s obzirom na autorsko pravo i srodna prava koja se odnose na satelitsko emitiranje i kabelsko reemitiranje (SL L 248, str. 15.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 1., str. 77.) (u daljnjem tekstu: Direktiva o satelitskom emitiranju),
- Direktive Vijeća 89/552/EEZ od 3. listopada 1989. o usklađivanju određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama u pogledu obavljanja djelatnosti televizijskog emitiranja (SL L 298, str. 23.) kako je izmijenjena Direktivom 97/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. lipnja 1997. (SL L 202, str. 60.) (u daljnjem tekstu: Direktiva o televiziji bez granica),
- Direktive 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu (SL L 167, str. 10., ispravak SL L 6, str. 70.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 1., str. 119.) (u daljnjem tekstu: Direktiva o autorskom pravu) i
- članaka 34., 36. 56. i 101. UFEU-a.

2 Zahtjevi su upućeni u okviru spora između udruženja Football Association Premier League Ltd (u daljnjem tekstu: FAPL), društava NetMed Hellas SA (u daljnjem tekstu: NetMed Hellas) i Multichoice Hellas SA (u daljnjem tekstu: Multichoice

Hellas) (u daljnjem tekstu zajedno: FAPL i dr.) te društva QC Leisure, D. Richardsons, društva AV Station plc (u daljnjem tekstu: AV Station), M. Chamberlaina, M. Maddena, društva SR Leisure Ltd, P. G. C. Houghtona i D. Owena (u daljnjem tekstu zajedno nazvani: QC Leisure i dr.) (u predmetu C-429/08) te između K. Murphyja i društva Media Protection Services Ltd (u daljnjem tekstu: MPS) (u predmetu C-429/08) u pogledu stavljanju u promet i upotrebe, u Ujedinjenoj Kraljevini, uređaja za dekodiranje kojima se omogućuje pristup uslugama satelitskog emitiranja nekog televizijskog nakladnika, koji su proizvedeni i stavljeni na tržište uz dozvolu tog televizijskog nakladnika, ali se protiv njegove volje upotrebljavaju izvan zemljopisnog područja za koje su bili isporučeni (u daljnjem tekstu: strani uređaji za dekodiranje).

I – Pravni okvir

A – Međunarodno pravo

- 3 Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva koji čini Prilog 1.C Sporazumu o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije (WTO) potpisanom u Marakešu 15. travnja 1994. odobren je Odlukom Vijeća 94/800/EZ od 22. prosinca 1994. o sklapanju u ime Europske zajednice, s obzirom na pitanja iz njezine nadležnosti, sporazuma postignutih u Urugvajskom krugu multilateralnih pregovora (1986. – 1994.) (SL L 336, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 74., str. 3.).
- 4 Člankom 9. stavkom 1. Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva propisuje se:

„Članice su dužne pridržavati se članaka 1. do 21. Bernske konvencije (1971.) i njezinog Dodatka. Međutim, članice nemaju prava niti obveza prema ovom Sporazumu u vezi s pravima priznatim člankom 6.a te Konvencije ili pravima izvedenima iz njega.”
- 5 U članku 11. stavku 1. Bernske konvencije za zaštitu književnih i umjetničkih djela (Pariški akt od 24. srpnja 1971.), kako je izmijenjena 28. rujna 1979. (u daljnjem tekstu: Bernska konvencija) navodi se:

„Autori dramskih, dramsko-glazbenih i glazbenih djela uživaju isključivo pravo davati odobrenje:
 - i. za javno prikazivanje i izvođenje svojih djela, razumijevajući tu javna prikazivanja i izvođenja svim sredstvima ili postupcima;
 - ii. za javno prenošenje svim sredstvima prikazivanja i izvođenja svojih djela.”[neslužbeni prijevod]
- 6 Člankom 11.a stavkom 1. Bernske konvencije propisuje se:

„Autori književnih i umjetničkih djela uživaju isključivo pravo davati odobrenje:

- i. za radiodifuziju svojih djela ili priopćavanje javnosti tih djela bilo kojim sredstvom bežičnog prijenosa znakova, zvukova ili slika;
 - ii. za svako priopćavanje javnosti putem žice ili ponovnu radiodifuziju djela emitiranog radiodifuzijom, ako to priopćavanje provodi neka druga organizacija, a ne izvorna;
 - iii. za javno priopćavanje preko zvučnika ili bilo kojeg drugog analognog uređaja kojim se znakovima, zvukom ili slikom prenosi djelo emitirano radiodifuzijom.”
- 7 Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo (WIPO) usvojila je u Ženevi 20. prosinca 1996. Ugovor o izvedbama i fonogramima Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (u daljnjem tekstu: Ugovor o izvedbama i fonogramima) te Ugovor o autorskom pravu Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (u daljnjem tekstu Ugovor o autorskom pravu). Ta su dva ugovora odobrena u ime Zajednice Odlukom Vijeća 2000/278/EZ od 16. ožujka 2000. (SL L 89, str. 6.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 122., str. 77.).
- 8 Člankom 2. točkom (g) Ugovora o izvedbama i fonogramima propisuje se:
- „Za potrebe ovog Ugovora:
- [...]
- (g) ‚priopćavanje javnosti‘ izvedbe ili fonograma znači prijenos javnosti putem bilo kojeg medija, osim putem emitiranja, zvukova izvedbe ili zvukova ili predstavljanja zvukova fiksiranih na fonogramu.” Za potrebe članka 15., ‚priopćavanje javnosti‘ obuhvaća učiniti zvukove ili predstavljanje zvukova fiksiranih na fonogramu slušno pristupačnim javnosti.”
- 9 U članku 15. stavku 1. tog ugovora navodi se:
- „Umjetnici izvođači i proizvođači fonograma uživaju pravo na jedinstvenu pravičnu naknadu za neposrednu ili posrednu uporabu fonograma izdanih u komercijalne svrhe za emitiranje ili za bilo koje priopćavanje javnosti.”
- 10 Člankom 1. stavkom 4. Ugovora o autorskom pravu propisuje se da će se ugovorne stranke pridržavati članaka od 1. do 21. Bernske konvencije i Dodatka Bernskoj konvenciji.

B – Pravo Unije

1. Direktive o radiodifuzijskom emitiranju

- 11 U trećoj uvodnoj izjavi Direktive o televiziji bez granica navodi se:

„[...] prekogranično emitiranje putem raznih tehnologija jedan je od načina postizanja ciljeva Zajednice, [...] trebalo bi donijeti mjere kako bi se omogućio i osigurao prijelaz s nacionalnih tržišta na zajedničko tržište proizvodnje i distribucije programa te kako

bi se utvrdili uvjeti poštenog tržišnog natjecanja bez dovođenja u pitanje funkcije usluga televizijskog emitiranja koja je povezana sa zaštitom javnog interesa.”[neslužbeni prijevod]

12 U uvodnoj izjavi 21. Direktive 97/36 navodi se:

„[...] [budući da bi] događaji od važnog značaja za društvo trebali, u svrhu ove direktive, zadovoljavati određene kriterije, odnosno trebaju biti izuzetni događaji koji su od interesa za široku javnost u Europskoj uniji ili u određenoj državi članici ili u značajnom sastavnom dijelu te države članice, i koje unaprijed organizira organizator događaja koji je zakonom ovlašten prodavati prava koja se odnose na taj događaj”. [neslužbeni prijevod]

13 U uvodnim izjavama 3., 5., 7., 14., 15. i 17. Direktive o satelitskom emitiranju navodi se:

„(3) [...] prekogranično radiodifuzijsko emitiranje unutar Zajednice, posebno putem satelita i kabela, jedan [je] od najvažnijih načina provođenja ciljeva Zajednice, koji su istovremeno politički, gospodarski, socijalni, kulturni i pravni;

[...]

(5) [...] nositelji prava izloženi [su] opasnosti da vide da se njihova djela iskorištavaju bez plaćanja naknade ili da individualni nositelji isključivih prava iz različitih država članica priječe iskorištavanje njihovih prava; budući da je osobito pravna nesigurnost izravna prepreka slobodnom kretanju programa unutar Zajednice;

[...]

(7) [...] slobodno emitiranje programa i nadalje priječi postojeća pravna nesigurnost po pitanju utječe li emitiranje putem satelita čiji se signali mogu primiti izravno na prava samo u zemlji prijenosa ili u svim zemljama prijema zajedno; [...]

[...]

(14) [...] pravnu nesigurnost u odnosu na stjecanje prava koja priječi prekogranično satelitsko emitiranje trebalo [bi] ukloniti određivanjem definicije priopćavanja javnosti putem satelita na razini Zajednice; [...] ta [bi] definicija pojma istovremeno trebala odrediti gdje se radnja priopćavanja obavlja; [...] takva [je] definicija potrebna da bi se spriječila kumulativna primjena više nacionalnih zakona na istu radnju emitiranja; [...]

(15) [...] stjecanje isključivih prava emitiranja na temelju ugovora trebalo [bi] biti u skladu sa zakonodavstvima o autorskom pravu i srodnim pravima država članica u kojima se obavlja priopćavanje javnosti putem satelita;

[...]

(17) [...] u određivanju iznosa naknade za stečena prava, stranke [bi] trebale uzeti u obzir sve značajke emitiranja kao što su stvarna publika, potencijalna publika i inačice jezika [jezične inačice] ”.

14 U članku 1. stavku 2. točkama (a) do (c) Direktive o satelitskom emitiranju navodi se:

- „(a) Za potrebe ove Direktive ‚priopćavanje javnosti putem satelita‘ znači postupak uvođenja, pod kontrolom i odgovornošću organizacije za radiodifuziju, programskih signala namijenjenih prijemu za javnost, u neprekinuti komunikacijski lanac koji vodi prema satelitu i od satelita prema zemlji.
- (b) Postupak priopćavanja javnosti putem satelita obavlja se samo u državi članici u kojoj se, pod kontrolom i odgovornošću organizacije za radiodifuziju, programski signali unesu u neprekinuti komunikacijski lanac koji vodi do satelita i natrag prema zemlji.
- (c) Ako su programski signali kodirani, priopćavanje javnosti putem satelita postoji pod uvjetom da su sredstva za dekodiranje emitiranja stavljena na raspolaganje javnosti od strane organizacije za radiodifuziju ili uz njezinu suglasnost.”

15 Člankom 2. Direktive o satelitskom emitiranju propisuje se:

„Države članice predviđaju isključivo pravo autora na davanje odobrenja za priopćavanje javnosti putem satelita djela zaštićenih autorskim pravom, podložno odredbama iz ovog poglavlja.”

16 U uvodnim izjavama 2., 3., 6., i 13. Direktive o uvjetovanom pristupu navodi se:

„(2) [...] odredbe o prekograničnim uslugama emitiranja radijskog programa i informacijskog društva mogu s gledišta pojedinca doprinijeti punoj slobodi izražavanja kao temeljnog prava, i s gledišta zajednice ostvarenju ciljeva koji su određeni Ugovorom;

(3) [...] [budući da se] Ugovorom propisuje slobodan promet svih usluga koje se inače pružaju uz naknadu; [...] [budući da je] ovo pravo, primijenjeno na usluge emitiranja radijskog programa i informacijskog društva, isto tako više specifična manifestacija općenitog načela prava Zajednice, točnije slobode izražavanja, koje je ugrađeno u članak 10. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda; [...] ovaj članak izričito priznaje pravo građana da primaju i daju podatke bez obzira na granice, i [...] svako ograničenje ovog prava mora voditi računa o legitimnim interesima drugih koji trebaju pravnu zaštitu;

[...]

(6) [...] mogućnosti koje pružaju digitalne tehnologije potrošačima nude mogućnost sve većeg izbora i pridonose kulturnom pluralizmu proširenjem ponude usluga u smislu članka [56. UFEU-a i 57. UFEU-a]; [...] održivost ovih usluga često [će] ovisiti o uporabi uvjetovanog pristupa radi dobivanja

naknade davatelju usluga; [...] prema tome, potrebno [je] pravno zaštititi davatelje usluga od nezakonitih uređaja koji omogućuju besplatni pristup ovim uslugama kako bi se osigurala njihova gospodarska održivost;

[...]

- (13) [...] čini [se] nužnim da države članice osiguraju odgovarajuću pravnu zaštitu od stavljanja na tržište nezakonitih uređaja u svrhu ostvarenja izravne ili neizravne financijske dobiti, koji bez ovlasti omogućuju ili olakšavaju zaobilazanje tehničkih mjera namijenjenih za zaštitu naknade za zakonito pruženu uslugu”.

17 Člankom 2. Direktive o uvjetovanom pristupu propisuje se:

„Za potrebe ove Direktive:

- (a) *zaštićena usluga* znači jedna od sljedećih usluga koja je obavljena uz naknadu i na temelju uvjetovanog pristupa:
- televizijsko emitiranje kako je određeno u članku 1.a [prvom članku točki (a)] [Direktive o televiziji bez granica],

[...]

- (b) *uvjetovani pristup*, znači svaka tehnička mjera i/ili ustroj kojim se pristup zaštićenoj usluzi na jasan način uvjetuje prethodnim pojedinačnim odobrenjem;
- (c) *uređaj za uvjetovani pristup* znači svaka oprema ili softver oblikovan ili prilagođen tako da na jasan način omogući pristup zaštićenoj usluzi;

[...]

- (e) *nezakoniti uređaj* znači sva oprema ili softver koji je oblikovan ili prilagođen tako da na razumljiv način omogući pristup zaštićenoj usluzi bez odobrenja davatelja usluge;
- (f) *područje usklađeno ovom Direktivom* znači svaka odredba koja se odnosi na radnje kojima se vrši povreda prava, određene u članku 4.”

18 Člankom 3. te direktive propisuje se:

- „1. Svaka država članica poduzima potrebne mjere da na svom državnom području zabrani aktivnosti popisane člankom 4., i da odredi kazne i pravni lijek određen člankom 5.
2. Ne dovodeći u pitanje stavak 1., države članice ne smiju:
- (a) ograničiti isporuku zaštićenih ili pridruženih usluga koje potječu iz neke druge države članice; ili

(b) ograničiti slobodan promet uređaja s uvjetovanim pristupom;

zbog razloga obuhvaćenih područjem koje je usklađeno ovom Direktivom.”

19 Člankom 4. te direktive propisuje se:

„Države članice na svojem državnom području zabranjuju svaku od sljedećih radnji:

- (a) proizvodnju, uvoz, distribuciju, prodaju, najam ili posjedovanje nezakonitih uređaja u komercijalne svrhe;
- (b) postavljanje, održavanje ili zamjenu nezakonitih uređaja u komercijalne svrhe;
- (c) korištenje poslovnih komunikacija za promicanje nezakonitih uređaja.

2. Direktive o intelektualnom vlasništvu

20 U uvodnim izjavama 9., 10., 15., 20., 23., 31. i 33. Direktive o autorskom pravu navodi se:

„(9) Svako usklađivanje autorskog prava i srodnih prava mora se temeljiti na visokoj razini zaštite, budući da su takva prava ključna za intelektualno stvaralaštvo. [...]

(10) Ako autori ili umjetnici izvođači namjeravaju nastaviti svoj kreativan i umjetnički rad, moraju dobiti odgovarajuću naknadu za korištenje svojega djela [...]

[...]

(15) [...] Ova Direktiva [...] služi za provedbu velikog broja novih međunarodnih obveza [koje proizlaze iz Ugovora o autorskom pravu i Ugovoru o izvedbama i fonogramima].

[...]

(20) Ova Direktiva se temelji na načelima i pravilima već utvrđenima [d]irektivama koje su trenutačno na snazi [u području intelektualnog vlasništva], a posebno [Direktivi Vijeća 92/100/EEZ od 19. studenoga 1992. o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe i određenim pravima srodnim autorskom pravu u području intelektualnog vlasništva (SL L 346, str. 61.)], te razvija ta načela i pravila i stavlja ih u kontekst informacijskog društva. Odredbe ove Direktive ne dovode u pitanje odredbe tih direktiva, osim ako je ovom Direktivom drukčije određeno.

[...]

(23) Ovom Direktivom trebalo bi se dodatno uskladiti pravo autora na priopćavanje javnosti. To bi se pravo trebalo tumačiti u širem smislu tako kao da ono obuhvaća svako priopćavanje javnosti koja nije prisutna na mjestu na kojem se

priopćavanje obavlja. To pravo trebalo bi obuhvaćati svaki takav prijenos ili reemitiranje djela za javnosti putem žice ili bežičnim putem, uključujući radiodifuzijsko emitiranje. To pravo ne bi trebalo obuhvaćati nikakve druge radnje.

[...]

- (31) Pravedna ravnoteža prava i interesa između različitih kategorija nositelja prava, kao i između različitih kategorija nositelja prava i korisnika predmeta zaštite mora biti osigurana. [...]

[...]

- (33) Isključivo pravo reproduciranja trebalo bi biti podložno iznimci kako bi se dopustile određene privremene radnje reproduciranja, koje su u stvari prolazne ili popratne i koje čine sastavni i bitni dio tehnološkog procesa i čija je jedina svrha ili omogućavanje učinkovitog prijenosa u mreži između trećih strana preko posrednika ili ovlašteno korištenje djela ili drugog predmeta zaštite. Navedene radnje reproduciranja ne smiju kao takve imati neovisnu ekonomsku vrijednost. Ukoliko te radnje zadovoljavaju ove uvjete, ova iznimka trebala bi uključivati i radnje koje omogućuju pregledavanje i pohranjivanje, uključujući one koje omogućuju učinkovit rad prijenosnih sustava, uz uvjet da posrednik ne mijenja informacije i ne upliće se u zakonitu uporabu tehnologije, koja je široko priznata i u uporabi je u industriji, za dobivanje podataka o korištenju informacija. Uporaba bi se trebala smatrati zakonitom ako ju je odobrio nositelj prava ili ako nije ograničena zakonom.”

- 21 Člankom 2. točkama (a) i (e) Direktive o autorskom pravu propisuje se:

„Države članice moraju predvidjeti isključivo pravo davanja ovlaštenja ili zabrane za izravno ili neizravno, privremeno ili trajno reproduciranje bilo kojim sredstvima i u bilo kojem obliku, u cijelosti ili u dijelovima:

- (a) autorima, njihovih djela;

[...]

- (e) organizacijama za radiodifuziju, fiksacija njihovih radiodifuzijskih emitiranja, bez obzira na to jesu li ta emitiranja prenesena putem žice ili putem zraka, uključujući kabelom ili satelitom.”

- 22 U članku 3. stavku 1. Direktive o autorskom pravu propisuje se:

„Države članice moraju predvidjeti autorima isključivo pravo davanja ovlaštenja ili zabrane za svako priopćavanje njihovih djela javnosti, žicom ili bežičnim putem, uključujući stavljanje njihovih djela na raspolaganje javnosti tako da im pripadnici javnosti mogu pristupiti s mjesta i u vrijeme koje sami odaberu.”

- 23 Člankom 5. Direktive o autorskom pravu propisuje se:

„1. Privremene radnje reproduciranja iz članka 2., koje su prolazne ili popratne i koje čine sastavni i bitan dio tehnološkog postupka i čija je jedina svrha omogućiti:

(a) prijenos u mreži između trećih strana putem posrednika; ili

(b) ovlašteno korištenje;

djela ili drugog predmeta zaštite i koje nemaju neovisan gospodarski značaj, izuzete su iz prava reproduciranja predviđenog člankom 2.

[...]

3. Države članice mogu predvidjeti iznimke ili ograničenja prava navedenih u člancima 2. i 3. u sljedećim slučajevima:

[...]

(i) popratno uključivanje djela ili drugog predmeta zaštite u drugi materijal;

[...]

5. Iznimke i ograničenja predviđeni stavcima 1., 2., 3. i 4. primjenjuju se samo u određenim posebnim slučajevima koji nisu u sukobu s uobičajenim iskorištavanjem djela ili drugog predmeta zaštite i koji bezrazložno ne dovode u pitanje zakonite interese nositelja prava.”

- 24 U skladu s petom uvodnom izjavom Direktive 2006/115/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe te o određenim autorskom pravu srodnim pravima u području intelektualnog vlasništva (kodificirana verzija) (SL L 376, str. 28., u daljnjem tekstu: Direktiva o srodnim pravima) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 1., str. 218.):

„Stvaralački i umjetnički rad autora i umjetnika izvođača zahtijevaju odgovarajući dohodak kao temelj za daljnji stvaralački i umjetnički rad, a ulaganja koja su potrebna posebno za proizvodnju fonograma i filmova izričito su visoka i rizična.” [...]

- 25 Člankom 7. stavkom 2. Direktive o srodnim pravima propisuje se da države članice moraju organizacijama za radiodifuziju predvidjeti isključivo pravo davanja odobrenja ili zabrane za fiksiranje njihovih radiodifuzijskih emitiranja, bilo da se ta emitiranja prenose žicom bilo zrakom, uključujući kabelom ili satelitom.

- 26 Člankom 8. stavkom 3. Direktive o srodnim pravima propisuje se:

„Države članice moraju organizacijama za radiodifuziju predvidjeti isključivo pravo davanja odobrenja ili zabrane za bežično reemitiranje njihovih radiodifuzijskih emitiranja kao i za priopćavanje javnosti njihovih radiodifuzijskih emitiranja, ako se takvo priopćavanje obavlja na mjestima pristupačnim javnosti uz plaćanje ulaznice.”

- 27 Petom uvodnom izjavom 5. i člankom 7. stavkom 2. te člankom 8. stavkom 3. Direktive o srodnim pravima u biti su preuzeti uvodna izjava 7. te članak 6. stavak 2. i članak 8. stavak 3. Direktive 92/100.

C – Nacionalno zakonodavstvo

- 28 Člankom 297. stavkom 1. Zakona o autorskom pravu, dizajnama i patentima iz 1988. (Copyright, Designs and Patents Act 1988) (u daljnjem tekstu: Zakon o autorskom pravu, dizajnama i patentima) propisuje se:

„Osoba koja nepošteno prima program uključen u uslugu radiodifuzijskog emitiranja koja se pruža iz mjesta u Ujedinjenoj Kraljevini, s namjerom da izbjegne plaćanje pristojbe koja se primjenjuje na prijam programa čini kazneno djelo i dužna je nakon presude u skraćenom postupku platiti novčanu kaznu koja ne premašuje 5. razinu referentne ljestvice.”

- 29 U članku 298. tog zakona navodi: se

„1. Osoba koja

- (a) naplaćuje prijam programa uključenih u uslugu radiodifuzijskog emitiranja koji se pruža iz mjesta u Ujedinjenoj Kraljevini ili u bilo kojoj drugoj državi članici,
- (b) šalje kodirani prijenos bilo koje vrste iz mjesta u Ujedinjenoj Kraljevini ili u bilo kojoj drugoj državi članici; ili

[...]

uživa sljedeća prava i pravna sredstva.

2. Ima jednaka prava i pravna sredstava u odnosu na osobu

- (a) koja
 - i. proizvodi, uvozi, distribuira, prodaje ili iznajmljuje, nudi ili izlaže za prodaju ili najam, ili oglašava za prodaju ili najam.
 - ii. posjeduje u komercijalne svrhe, ili
 - iii. postavlja, održava ili zamjenjuje u komercijalne svrhe,

bilo koji uređaj oblikovan ili prilagođen kako bi se osobama omogućio pristup programima ili ostalim prijenosima ili im se u tome pomoglo, ili zaobišla tehnologija za uvjetovani pristup povezana s programima ili drugim prijenosima, kada za to nemaju prava, [...]

[...]

kao nositelj autorskih prava u vezi s povredom autorskih prava.

[...]”

II – Glavni postupci i prethodna pitanja

- 30 Udruženje FAPL upravlja Premier ligom, vodećim natjecanjem u profesionalnom nogometu za nogometne klubove u Engleskoj.
- 31 Djelatnosti udruženja FAPL uključuju organiziranje snimanja utakmica Premier lige i ostvarivanje prava televizijskog emitiranja tih utakmica, odnosno prava da se audiovizualni sadržaj sportskih događaja stavi na raspolaganje javnosti putem televizijskog emitiranja (u daljnjem tekstu: prava radiodifuzijskog emitiranja).

A – Licenciranje prava radiofuzijskog emitiranja za utakmice Premier lige

- 32 FAPL dodjeljuje licencije u pogledu navedenih prava radiodifuzijskog emitiranja za prijenos uživo, na teritorijalnoj osnovi i za razdoblje od tri godine. U tom pogledu, udruženje FAPL ima strategiju da svjetskoj javnosti omogući gledanje utakmica, a da istodobno povećava vrijednost prava u korist svojih članova, odnosno klubova.
- 33 Ta se prava stoga dodjeljuju televizijskim nakladnicima u okviru konkurentnog postupka javnog nadmetanja koje počinje pozivom ponuditeljima da podnesu ponudu na svjetskoj, regionalnoj ili područnoj osnovi. Potražnja zatim određuje teritorijalnu osnovu na kojoj udruženje FAPL prodaje svoja međunarodna prava. Međutim, u načelu je ta osnova nacionalna jer je potražnja ponuditelja za svjetska ili paneuropska prava ograničena, s obzirom na to da televizijski nakladnici uobičajeno posluju na teritorijalnoj osnovi i opskrbljuju domaće tržište u svojoj zemlji ili u maloj skupini susjednih zemalja koje imaju zajednički jezik.
- 34 Ako ponuditelj dobije paket prava radiodifuzijskog emitiranja za prijenos uživo utakmica Premier lige za neko područje, dodjeljuje mu se isključivo pravo da ih emitira na tom području. Prema mišljenju udruženja FAPL, to je potrebno kako bi se ostvarila najbolja komercijalna vrijednost svih tih prava, jer su televizijski nakladnici spremni platiti premiju za dobivanje tog isključivog prava zato što im to omogućuje da razlikuju svoje usluge od usluga svojih konkurenata i da tako ojačaju svoju sposobnost ostvarivanja prihoda.
- 35 Kako bi se zaštitila teritorijalna isključivost prava svih televizijskih nakladnika, svaki se od njih u svojem ugovoru o licenciji s udruženjem FAPL obvezuje da će onemogućiti javnosti prijam svojih radiodifuzijskih emitiranja izvan područja za koje ima licenciju. To zahtijeva, prvo, da svaki televizijski nakladnik osigura da su sva njegova radiodifuzijska emitiranja koja se primaju izvan tog područja, osobito ona koja se prenose preko satelita, sigurno kodirana i da ih se ne može primiti u nekodiranom obliku. Drugo, televizijski nakladnici moraju osigurati da se nijedan uređaj svjesno ne odobri kako bi se njime bilo kome omogućilo gledanje njihovih radiodifuzijskih emitiranja izvan dotičnog područja. Stoga se televizijskim nakladnicima posebno zabranjuje opskrba uređajima za dekodiranje kojima se radiodifuzijska emitiranja dekodiraju kako bi se upotrebljavala izvan područja za koje imaju licenciju.

B – Radiodifuzijsko emitiranje utakmica Premier lige

- 36 Udruženje FAPL je u okviru svojih djelatnosti odgovorno i za organizaciju snimanja utakmica Premier lige i prijenos signala televizijskim nakladnicima koji imaju prava za te utakmice.
- 37 U tu se svrhu slika i zvuk ambijenta s utakmice prenose u produkcijsku jedinicu gdje se dodaju logotipi, video-sekvence, grafike na zaslonu, glazba i komentari na engleskom jeziku.
- 38 Signal se satelitom šalje televizijskom nakladniku koji dodaje svoj logotip i eventualno komentare. Signal se zatim komprimira i kodira te prenosi satelitom do pretplatnika koji primaju signal s pomoću satelitske antene. Signal se konačno dekodira i dekomprimira u satelitskom prijamniku koji za rad zahtijeva uređaj za dekodiranje poput kartice za dekodiranje.
- 39 Nositelj podlicencije za radiodifuzijsko emitiranje utakmica Premier lige u Grčkoj je društvo NetMed Hellas. Utakmice se emitiraju putem satelita na kanalima SuperSport platforme NOVA čiji je vlasnik i upravitelj društvo Multichoice Hellas.
- 40 Televizijski gledatelji koji su pretplatnici satelitskog paketa platforme NOVA imaju pristup tim kanalima. Svaki pretplatnik morao je navesti ime, adresu i telefonski broj u Grčkoj. Pretplata se može ugovoriti u privatne ili komercijalne svrhe.
- 41 Društvo BSkyB Ltd bilo je u vrijeme nastanka činjenica u glavnom postupku nositelj licencije za radiodifuzijsko emitiranje uživo Premier lige u Ujedinjenoj Kraljevini. Ako fizička ili pravna osoba želi prikazivati utakmice Premier lige u Ujedinjenoj Kraljevini, može ugovoriti komercijalnu pretplatu s tim društvom.
- 42 Međutim, neki restorani i barovi u Ujedinjenoj Kraljevini počeli su za pristup utakmicama Premier lige upotrebljavati strane uređaje za dekodiranje. Od distributera kupuju karticu i uređaj za dekodiranje koji im omogućuju prijam, u drugoj državi članici, radiodifuzijskog emitiranja kanala putem satelita, poput kanala platforme NOVA, za koje je pretplata jeftinija nego pretplata društva BSkyB Ltd. Te kartice za dekodiranje proizvedene su i stavljene na tržište uz odobrenje pružatelja usluga, ali ih se nakon toga upotrebljava na nedopušten način, budući da su, u skladu s preuzetim obvezama opisanim u točki 35. ove presude televizijski nakladnici pristali na uvjet da kupci neće te kartice upotrebljavati izvan dotičnog nacionalnog državnog područja.
- 43 Udruženje FAPL smatralo je da takve djelatnosti štete njegovim interesima jer na određenom području narušavaju isključivost prava dodijeljenih licencijom, a prema tome i vrijednost tih prava. Naime, prema mišljenju udruženja FAPL, televizijski nakladnik koji prodaje najjeftinije kartice za dekodiranje može, u praksi, postati televizijski nakladnik na europskoj razini, uslijed čega bi se prava emitiranja u Europskoj uniji trebala dodijeliti na europskoj razini. To bi udruženju FAPL i televizijskim nakladnicima prouzročilo značajan gubitak prihoda i narušilo održivost usluga koje pružaju.
- 44 Stoga su udruženje FAPL i dr., u predmetu C-403/08, pred High Court of Justice of England and Wales, Chancery Division (Visoki sud, Engleska i Wales, Odjel *Chancery*) pokrenuli postupke koje smatraju trima probnim predmetima. Dvije tužbe odnose se na društvo QC Leisure, D. Richardsona, društvo AV Station i M.

Chamberlaina, dobavljače opreme i satelitskih kartica za dekodiranje kojima se ugostiteljskim objektima omogućuje prijam programa stranih televizijskih nakladnika, uključujući platformu NOVA, koje uživo prenose utakmice Premier lige.

- 45 Treća tužba podnesena je protiv M. Maddena, društva SR Leisure Ltd, P. G. C. Houghtona i D. Owena, nositeljâ dozvola za prodaju pića i upraviteljâ četiriju ugostiteljskih objekata u kojima su se uživo prikazivale utakmice Premier lige upotrebom stranih uređaja za dekodiranje.
- 46 Udruženje FAPL i dr. tvrde da te osobe krše njihova prava koja su zaštićena člankom 298. Zakona o autorskom pravu, dizajnama i patentima jer prodaju ili, u slučaju tuženika u trećoj tužbi, u komercijalne svrhe posjeduju strane uređaje za dekodiranje oblikovane ili prilagođene tako da pristup uslugama udruženja FAPL i dr. omogućuju bez odobrenja.
- 47 Osim toga, tuženici u trećoj tužbi navodno su izvršili povredu njihovih autorskih prava time što su izradili primjerke djelâ u unutarnjem radu satelitskog prijarnika i time što su djelâ prikazivali na zaslonu te javno izvodili, prenosili ili prikazivali djelâ te ih priopćavali javnosti.
- 48 Nadalje, društva QC Leisure i AV Station navodno su izvršila povredu autorskih prava time što su odobrila nedopuštene činidbe tuženika u trećoj tužbi te drugih osoba koje su ta društva opskrbila karticama za dekodiranje.
- 49 Prema mišljenju društva QC Leisure i dr., tužbe nisu osnovane jer oni ne upotrebljavaju piratske kartice za dekodiranje, jer je sve dotične kartice izdao i na tržište u drugoj državi članici stavio satelitski televizijski nakladnik.
- 50 U predmetu C-429/08, K. Murphy, voditeljica ugostiteljskog objekta, nabavila je karticu za dekodiranje NOVA za prikazivanje utakmica Premier lige.
- 51 Zastupnici društva MPS, tijela koje je udruženje FAPL ovlastilo za vođenje kaznenih postupaka protiv voditelja ugostiteljskih objekata koji su upotrebljavali strane uređaje za dekodiranje, utvrdili su da je K. Murphy u svojem ugostiteljskom objektu primala radiodifuzijska emitiranja utakmica Premier lige koje je prenosila platforma NOVA.
- 52 Stoga je društvo MPS protiv K. Murphy podnijelo tužbu pred Portsmouth Magistrates' Court (Magistratski sud u Portsmouthu), koji joj je izrekao presudu za dva kaznena djela na temelju članka 297. stavka 1. Zakona o autorskom pravu, dizajnama i patentima jer je nedopušteno primala program uključen u uslugu radiodifuzijskog emitiranja koja se pruža iz mjesta u Ujedinjenoj Kraljevini, s namjerom da izbjegne plaćanje pristojbe koja se primjenjuje na prijam programa.
- 53 Nakon što je Portsmouth Crown Court u biti odbio njezinu žalbu, K. Murphy uložila je žalbu u postupku pred High Court of Justice (Visoki sud), zauzevši stajalište koje je slično stajalištu koje su zauzeli QC Leisure i dr.
- 54 U tim je uvjetima High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (Visoki sud, Engleska i Wales, Odjel *Chancery*), odlučio prekinuti postupak u predmetu C-403/08 i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

- „1. (a) Ako uređaj za uvjetovani pristup izradi pružatelj usluga, ili je izrađen uz njegovu suglasnost, i proda ga s ograničenim odobrenjem za upotrebu tog uređaja samo za ostvarivanje pristupa zaštićenoj usluzi u određenim okolnostima, postaje li taj uređaj ‚nezakoniti uređaj‘ u smislu članka 2. točke (e) [Direktive o uvjetovanom pristupu] ako se za ostvarenje pristupa toj zaštićenoj usluzi upotrebljava u mjestu ili na način ili od strane osobe koja nije obuhvaćena odobrenjem pružatelja usluga?
- (b) Što znači ‚oblikovan ili prilagođen‘ u članku 2. točki (e) Direktive?
2. Kada prvi pružatelj usluga prenosi programski sadržaj u kodiranom obliku drugom pružatelju usluga koji taj sadržaj emitira na temelju uvjetovanog pristupa, koje je čimbenike potrebno uzeti u obzir prilikom utvrđivanja utječe li to na interese prvog pružatelja zaštićene usluge u smislu članka 5. [Direktive o uvjetovanom pristupu]?
- Posebno:
- Ako prvo poduzeće prenosi programski sadržaj (koji uključuje slike, zvuk ambijenta i komentare na engleskom jeziku) u kodiranom obliku drugom poduzeću koje potom javnosti emitira taj programski sadržaj (kojem je dodalo svoj logotip te, povremeno, dodatni zvučni zapis komentara):
- (a) Predstavlja li prijenos od strane prvog poduzeća ‚televizijsko emitiranje‘ u smislu članka 2. točke (a) [Direktive o uvjetovanom pristupu] i članka 1. točke (a) [Direktive o televiziji bez granica]?
- (b) Je li potrebno da je prvo poduzeće televizijski nakladnik u smislu članka 1. točke (b) [Direktive o televiziji bez granica] kako bi se smatralo da pruža zaštićenu uslugu ‚televizijskog emitiranja‘ u smislu članka 2. točke (a) [Direktive o uvjetovanom pristupu]?
- (c) Treba li članak 5. [Direktive o uvjetovanom pristupu] tumačiti na način da se njime prvom poduzeću dodjeljuje pravo pokretanja tužbe u parničnom postupku u vezi s nezakonitim uređajima kojima se ostvaruje pristup programu koji emitira drugo poduzeće:
- (i) jer treba smatrati da takvi uređaji putem televizijskog signala omogućuju pristup usluzi prvog poduzeća; ili
- (ii) jer je prvo poduzeće pružatelj zaštićene usluge na čije se interese utječe radnjom kojom se vrši povreda prava (jer se takvim uređajima omogućuje neovlašteni pristup zaštićenoj usluzi koju pruža drugo poduzeće)?
- (d) Utječe li na odgovor na pitanje iz točke (c) činjenica da prvi i drugi pružatelj usluga upotrebljavaju različite sustave za dekodiranje i uređaje za uvjetovani pristup?
3. Odnosi li se ‚posjedovanje u komercijalne svrhe‘ iz članka 4. točke (a) [Direktive o uvjetovanom pristupu] samo na posjedovanje u svrhu

komercijalnih transakcija (na primjer, prodaju) nezakonitim uređajima, ili obuhvaća i činjenicu da krajnji korisnik posjeduje uređaj u bilo kakvom poslovanju?

4. U slučaju da uzastopni odlomci filma, glazbenog djela ili zvučne snimke (u ovom slučaju slike digitalne video i audio snimke) nastanu (i) u memoriji prijamnika ili (ii) u slučaju filma na televizijskom zaslonu, te je cijelo djelo reproducirano ako se uzastopni odlomci smatraju cjelinom, ali u određenom trenutku postoji samo ograničeni broj odlomaka:

(a) Treba li pitanje jesu li ta djela reproducirana u cijelosti ili djelomično utvrditi na temelju pravila nacionalnog prava o autorskom pravu kojima se određuje što čini nezakonitu reprodukciju kojom se vrši povreda djela zaštićenog autorskim pravom ili je to pitanje tumačenja članka 2. [Direktive o autorskom pravu] ?

(b) Ako je to pitanje tumačenja članka 2. [Direktive o autorskom pravu], treba li nacionalni sud uzeti u obzir sve odlomke svakog djela kao cjelinu ili samo ograničeni broj odlomaka koji postoje u određenom trenutku? U potonjem slučaju, koji bi test nacionalni sud trebao primijeniti na pitanje jesu li djela reproducirana djelomično u smislu tog članka?

(c) Obuhvaća li pravo reproduciranja iz članka 2. i stvaranje prolaznih slika na televizijskom zaslonu?

5. (a) Treba li za prolazne primjerke djela nastalog u prijamniku satelitske televizije ili na televizijskom zaslonu povezanom s prijamnikom, i čija je jedina svrha omogućiti upotrebu djela koja nije ograničena zakonom, smatrati da imaju „neovisan gospodarski značaj” u smislu članka 5. stavka 1. [Direktive o autorskom pravu] zbog činjenice da nositelj prava samo na temelju takvih primjeraka može naplatiti naknadu za upotrebu njegovih prava?

(b) Ako na odgovor na točku (a) petog pitanja utječe to (i) imaju li prolazni primjerci bilo kakvu svojstvenu vrijednost; ili to (ii) čine li ti prolazni primjerci mali dio zbirke djela i/ili drugi predmet zaštite koji se drukčije može upotrijebiti bez povrede autorskog prava; ili to (iii) je li nositelj isključive licencije nositelja prava u drugoj državi članici već primio naknadu za upotrebu djela u toj državi članici?

6. (a) Radi li se o autorskom djelu priopćenom javnosti žicom ili bežičnim putem u smislu članka 3. [Direktive o autorskom pravu] ako se satelitsko emitiranje prima u poslovnim prostorima (na primjer, u baru) te je tamo priopćeno ili prikazano javnosti koja je prisutna u tim prostorima putem samo jednog televizijskog zaslona i zvučnika?

(b) Utječe li na odgovor na točku (a) šestog pitanja činjenica ako:

(i) je prisutna javnost nova javnost koju televizijski nakladnik nije predvidio (u ovom slučaju, zato jer se domaća kartica za dekodiranje za upotrebu u jednoj državi članici upotrebljava za komercijalnu publiku u drugoj državi članici)?

(ii) javnost prema nacionalnom pravu nije publika koja plaća?

(iii) se signal televizijskog emitiranja prima preko antene ili satelitske antene na krovu ili u blizini prostora gdje se nalazi televizor?

(c) Ako je odgovor na bilo koji dio pitanja (b) potvrđan, koje čimbenike treba uzeti u obzir prilikom utvrđivanja radi li se o priopćavanju djela koje je podrijetlom iz mjesta gdje nema publike?

7. Je li to u skladu s [Direktivom o satelitskom emitiranju] ili s člancima 28. i 30. ili 49. Ugovora o EZ-u ako je nacionalnim autorskim pravom propisano da se, u slučaju da su prolazni primjerci djela uključeni u satelitsko emitiranje nastali unutar satelitskog prijavnika ili na televizijskom ekranu, radi o povredi autorskog prava na temelju prava zemlje u kojoj se prima radiodifuzijsko emitiranje? Mijenja li se stajalište ako se radiodifuzijsko emitiranje dekodira s pomoću satelitske kartice za dekodiranje koju je izdao pružatelj usluge satelitskog emitiranja u drugoj državi članici pod uvjetom da je upotreba satelitske kartice za dekodiranje odobrena samo u toj drugoj državi članici?
8. (a) Ako je odgovor na prvo pitanje da uređaj za uvjetovani pristup koji je izradio pružatelj usluga ili je izrađen uz njegovu suglasnost postaje ‚nezakoniti uređaj‘ u smislu članka 2. točke (e) [Direktive o uvjetovanom pristupu] kada se upotrebljava izvan područja primjene odobrenja pružatelja usluge kako bi se omogućio pristup zaštićenoj usluzi, koji je u tom slučaju specifični predmet prava s obzirom na njegovu osnovnu funkciju koja mu je dodijeljena Direktivom o uvjetovanom pristupu?
- (b) Je li člancima 28. ili 49. Ugovora o EZ-u protivno izvršenje odredbe nacionalnog prava u prvoj državi članici kojom je utvrđeno da je nezakonito uvoziti ili prodavati satelitsku karticu za dekodiranje koju je izdao pružatelj usluge satelitskog emitiranja u drugoj državi članici pod uvjetom da je upotreba satelitske kartice za dekodiranje odobrena samo u toj drugoj državi članici?
- (c) Mijenja li se odgovor ako je upotreba satelitske kartice za dekodiranje odobrena samo u privatne i domaće svrhe u toj drugoj državi članici, ali se upotrebljava u komercijalne svrhe u prvoj državi članici?
9. Je li člancima 28. i 30. ili 49. Ugovora o EZ-u protivno izvršenje odredbe nacionalnog zakona o autorskom pravu kojom je utvrđeno da je nezakonito javno izvoditi ili emitirati glazbeno djelo ako je to djelo uključeno u zaštićenu uslugu kojoj se pristupa ili se javno emitira upotrebom satelitske kartice za dekodiranje kada je tu karticu izdao pružatelj usluge u drugoj državi članici pod uvjetom da je upotreba kartice za dekodiranje odobrena samo u toj drugoj državi članici? Mijenja li se nešto ako je glazbeno djelo nevažan element zaštićene usluge kao cjeline, a nacionalnim zakonom o autorskom pravu nije spriječeno javno prikazivanje ili emitiranje drugih elemenata usluge?
10. Ako pružatelj programskog sadržaja stekne niz isključivih licenci za državno područje jedne ili više država članica na temelju kojih televizijski nakladnik

može emitirati programski sadržaj samo na tom državnom području (uključujući satelitski), a u svakoj licencijskoj je uključena ugovorna obveza u skladu s kojom se od televizijskog nakladnika zahtijeva da spriječi da se njegove satelitske kartice za dekodiranje kojima se omogućuje primanje licenciranog programskog sadržaja upotrebljavaju izvan državnog područja na koje se odnosi njegova licencija, koji bi pravni test nacionalni sud trebao primijeniti i koje bi okolnosti trebao uzeti u obzir prilikom odlučivanja je li ugovorno ograničenje u suprotnosti sa zabranom koja je uvedena člankom 81. stavkom 1. UEZ-a?

Posebno:

(a) Mora li se članak 81. stavak 1. UEZ-a tumačiti tako da se primjenjuje na tu obvezu samo zato jer se smatra da je cilj te obveze spriječiti, ograničiti ili narušiti tržišno natjecanje?

(b) Ako je odgovor potvrđan, mora li se isto tako dokazati da se ugovornom obvezom znatno sprječava, ograničava ili narušava tržišno natjecanje, kako bi bila obuhvaćena zabranom koja je uvedena člankom 81. stavkom 1. UEZ-a?"

55 High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) (Visoki sud, Engleska i Wales, Odjel *Queen's Bench*) (Upravni sud), odlučio je prekinuti postupak u predmetu C-429/08 i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. U kojim je okolnostima uređaj za uvjetovani pristup ‚nezakoniti uređaj‘ u smislu članka 2. točke (e) [Direktive o uvjetovanom pristupu]?

2. Točnije, je li uređaj za uvjetovani pristup ‚nezakoniti uređaj‘ ako je kupljen u okolnostima u kojima:

(i) je uređaj za uvjetovani pristup izradio pružatelj usluga ili je izrađen uz njegovu suglasnost i izvorno je dobavljen podložno ograničenom ugovornom odobrenju upotrebe uređaja kako bi se ostvario pristup zaštićenoj usluzi samo u prvoj državi članici, a upotrijebljen je kako bi se ostvario pristup toj zaštićenoj usluzi primljenoj u drugoj državi članici? i/ili

(ii) je uređaj za uvjetovani pristup izradio pružatelj usluga ili je izrađen uz njegovu suglasnost i izvorno je nabavljen i/ili aktiviran navođenjem lažnog imena i adrese boravišta u prvoj državi članici čime su riješena ugovorna teritorijalna ograničenja koja su uvedena za izvoz takvih uređaja za upotrebu izvan prve države članice? i/ili

(iii) je uređaj za uvjetovani pristup izradio pružatelj usluga ili je izrađen uz njegovu suglasnost i izvorno je dobavljen podložno ugovornom uvjetu da se uređaj upotrebljava samo u privatne ili domaće svrhe, a ne u komercijalne svrhe (za koje se plaća veća pretplata), a u Ujedinjenoj Kraljevini je upotrijebljen u komercijalne svrhe, tj. za izravni prijenos nogometnih utakmica u ugostiteljskom objektu?

3. Ako je odgovor na bilo koji dio drugog pitanja niječan, isključuje li se člankom 3. stavkom 2. te Direktive mogućnost da se država članica pozove na nacionalno pravo kojim se sprječava upotreba takvih uređaja za uvjetovani pristup u okolnostima opisanima u prethodnom drugom pitanju?
4. Ako je odgovor na bilo koji dio drugog pitanja niječan, je li članak 3. stavak 2. te Direktive ništavan:
 - (a) jer je diskriminirajući i/ili neproporcionalan; i/ili
 - (b) jer je u suprotnosti s pravima slobodnog kretanja na temelju Ugovora; i/ili
 - (c) zbog bilo kojeg drugog razloga?
5. Ako je odgovor na drugo pitanje potvrđan, jesu li članak 3. stavak 1. i članak 4. te Direktive ništavni jer se njima od država članica zahtijeva uvođenje ograničenja za uvoz 'nezakonitih uređaja' iz drugih država članica ili drugih transakcija tim uređajima u okolnostima u kojima bi se ti uređaji mogli zakonito uvoziti i/ili upotrebljavati za primanje prekograničnih usluga satelitskog emitiranja na temelju pravila o slobodnom kretanju robe iz članka 28. i 30. Ugovora o EZ-u i/ili slobode pružanja i primanja usluga iz članka 49. Ugovora o EZ-u?
6. Je li člancima 28., 30. i/ili 49. UEZ-a protivno izvršenje nacionalnog prava (poput članka 297. [Zakona o autorskom pravu, dizajnama i patentima]) prema kojem se kaznenim djelom smatra nedopušteno primanje programa uključeno u uslugu radiodifuzijskog emitiranja koja se pruža iz mjesta u Ujedinjenoj Kraljevini, s namjerom izbjegavanja plaćanja bilo kakve naknade koja se primjenjuje na primanje programa u bilo kojim od sljedećih okolnosti:
 - (i) ako je uređaj za uvjetovani pristup izradio pružatelj usluga ili je izrađen uz njegovu suglasnost i izvorno je dobavljen podložno ograničenom ugovornom odobrenju upotrebe uređaja kako bi se ostvario pristup zaštićenoj usluzi samo u prvoj državi članici, a upotrijebljen je kako bi se ostvario pristup toj zaštićenoj usluzi primljenoj u drugoj državi članici (u ovom slučaju u Ujedinjenoj Kraljevini)? i/ili
 - (ii) ako je uređaj za uvjetovani pristup izradio pružatelj usluga ili je izrađen uz njegovu suglasnost i izvorno je nabavljen i/ili aktiviran navođenjem lažnog imena i adrese boravišta u prvoj državi članici čime su riješena ugovorna teritorijalna ograničenja koja su uvedena za izvoz takvih uređaja za upotrebu izvan prve države članice? i/ili
 - (iii) ako je uređaj za uvjetovani pristup izradio pružatelj usluga ili je izrađen uz njegovu suglasnost i izvorno je dobavljen podložno ugovornom uvjetu da se uređaj upotrebljava samo u privatne ili domaće svrhe, a ne u komercijalne svrhe (za koje se plaća veća pretplata), a u Ujedinjenoj Kraljevini je upotrijebljen u komercijalne svrhe, tj. za izravni prijenos nogometnih utakmica u ugostiteljskom objektu?

7. Je li izvršenje predmetnog nacionalnog prava isključeno u svakom slučaju zbog diskriminacije protivne članku 12. UEZ-a ili zbog posve drugog razloga, odnosno zato što se nacionalno pravo primjenjuje na programe uključene u uslugu radiodifuzijskog emitiranja koja se pruža iz mjesta u Ujedinjenoj Kraljevini, a ne iz bilo koje druge države članice?
8. Ako pružatelj programskog sadržaja stekne niz isključivih licenci za državno područje jedne ili više država članica na temelju kojih televizijski nakladnik može emitirati programski sadržaj samo na tom državnom području (uključujući satelitski), a u svakoj licenci je uključena ugovorna obveza u skladu s kojom se od televizijskog nakladnika zahtijeva da spriječi da se njegove satelitske kartice za dekodiranje kojima se omogućuje primanje licenciranog programskog sadržaja upotrebljavaju izvan državnog područja na koje se odnosi njegova licencija, koji bi pravni test nacionalni sud trebao primijeniti i koje bi okolnosti trebao uzeti u obzir prilikom odlučivanja je li ugovorno ograničenje u suprotnosti sa zabranom koja je uvedena člankom 81. stavkom 1. UEZ-a?

Posebno:

- (a) Mora li se članak 81. stavak 1. UEZ-a tumačiti tako da se primjenjuje na tu obvezu samo zato jer se smatra da je cilj te obveze spriječiti, ograničiti ili narušiti tržišno natjecanje?
- (b) Ako je odgovor potvrđan, mora li se isto tako dokazati da se ugovornom obvezom znatno sprječava, ograničava ili narušava tržišno natjecanje kako bi bila obuhvaćena zabranom koja je uvedena člankom 81. stavkom 1. UEZ-a?"

- 56 Rješenjem predsjednika Suda od 3. prosinca 2008., predmeti C-403/08 i C-429/08 spojeni su u svrhu pisanog i usmenog postupka kao i presude.

III – O prethodnim pitanjima

A – Pravila povezana s primanjem kodiranih radiodifuzijskih emitiranja iz drugih država članica

1. Uvodna očitovanja

- 57 Najprije valja pojasniti da se ovi predmeti odnose samo na satelitsko emitiranje utakmica Premier lige javnosti od strane organizacija za radiodifuziju, kao što je društvo Multichoice Hellas. Stoga u ovom slučaju jedini relevantni dio audiovizualne komunikacije jest prijenos tih radiodifuzijskih emitiranja javnosti od strane organizacija za radiodifuziju u skladu s člankom 1. stavkom 2. točkama (a) i (b) Direktive o satelitskom emitiranju, a ta se operacija izvršava iz one države članice u kojoj se signali kojima se program prenosi šalju u satelitski komunikacijski lanac (u daljnjem tekstu: država članica radiodifuzijskog emitiranja), u ovom slučaju konkretno iz Helenske Republike.

- 58 Za razliku od toga, početna komunikacija između udruženja FALP i tih televizijskih nakladnika, koja se sastoji od prijenosa audiovizualnih podataka koji sadržavaju te utakmice, u ovom je slučaju nevažan dio jer se ta komunikacija, osim komunikacijskim sredstvima koja su upotrijebile stranke u glavnom postupku, može ostvariti i drugim telekomunikacijskim sredstvima.
- 59 Drugo, iz spisa je razvidno da su, u skladu s ugovorima o licenci između udruženja FALP i predmetnih televizijskih nakladnika, predmetna radiodifuzijska emitiranja namijenjena isključivo javnosti države članice radiodifuzijskog emitiranja te da stoga ti televizijski nakladnici moraju osigurati da se njihovi satelitski prijenosi mogu primati samo u toj državi. Stoga televizijski nakladnici moraju kodirati svoje prijenose i osigurati uređaje za dekodiranje samo osobama s boravištem u državi članici radiodifuzijskog emitiranja.
- 60 Naposljetku, nije sporno da vlasnici gostionica upotrebljavaju takve uređaje za dekodiranje izvan te države članice i da ih stoga upotrebljavaju protivno volji televizijskih nakladnika.
- 61 U tim okolnostima, sudovi koji su uputili zahtjev u prvom dijelu svojih pitanja pitaju je li takva upotreba uređaja za dekodiranje obuhvaćena Direktivom o uvjetovanom pristupu te kakav je njezin utjecaj na tu upotrebu. Ako pak taj aspekt nije usklađen s navedenom direktivom, traže da se utvrdi jesu li nacionalno zakonodavstvo i ugovori o licenci kojima se zabranjuje upotreba stranih uređaja za dekodiranje protivni člancima 34., 36., 56. i 101. UFEU-a.

2. Direktiva o uvjetovanom pristupu

- a) Tumačenje „nezakonitog uređaja” u smislu članka 2. točke (e) Direktive o uvjetovanom pristupu (prvo pitanje u predmetu C-403/08 te prvo i drugo pitanje u predmetu C-429/08)
- 62 Sudovi koji su uputili zahtjev tim pitanjima u biti pitaju treba li se „nezakoniti uređaj” u smislu članka 2. točke (e) Direktive o uvjetovanom pristupu tumačiti tako da obuhvaća i strane uređaje za dekodiranje, uključujući one koji su nabavljeni ili aktivirani navođenjem lažnog imena i adrese i one koji se upotrebljavaju protivno ugovornom ograničenju kojim se njihova upotreba dopušta samo u privatne svrhe.
- 63 Prvo, člankom 2. točke (e) Direktive o uvjetovanom pristupu „nezakoniti uređaj” definiran je kao sva oprema ili softver koji je „oblikovan” ili „prilagođen” tako da na razumljiv način omogući pristup zaštićenoj usluzi bez odobrenja davatelja usluge.
- 64 Taj je tekst stoga ograničen samo na opremu koja je prije nego je upotrijebljena bila predmet ručnih ili automatiziranih operacija i koja omogućuje primanje zaštićenih usluga bez suglasnosti pružatelja tih usluga. Posljedično, taj se tekst odnosi samo na opremu koja je proizvedena, obrađena, prilagođena ili ponovno prilagođena bez odobrenja pružatelja usluge, a ne obuhvaća upotrebu stranih uređaja za dekodiranje.
- 65 Drugo, u uvodnim izjavama 6. i 13. Direktive o uvjetovanom pristupu koje sadržavaju objašnjenje pojma „nezakoniti uređaj” upućuje se na potrebu suzbijanja nezakonitih uređaja „koji omogućuju besplatni pristup” zaštićenim uslugama i stavljanje na tržište

nezakonitih uređaja „koji bez ovlasti omogućuju ili olakšavaju zaobilaženje tehničkih mjera” namijenjenih za zaštitu naknade za zakonito pruženu uslugu.

- 66 Stoga strani uređaji za dekodiranje, strani uređaji za dekodiranje koji su nabavljeni ili aktivirani navođenjem lažnog imena i adrese ili strani uređaji za dekodiranje koji se upotrebljavaju protivno ugovornom ograničenju kojim se dopušta njihova upotreba samo u privatne svrhe nisu obuhvaćeni nijednom od tih kategorija. Svi su ti uređaji proizvedeni i stavljeni na tržište uz odobrenje pružatelja usluga, ne omogućuju besplatan pristup zaštićenim uslugama i ne omogućuju niti olakšavaju zaobilaženje tehničkih mjera namijenjenih za zaštitu naknade za zakonito pruženu uslugu s obzirom na to da je naknada plaćena u državi članici u kojoj su stavljeni na tržište.
- 67 S obzirom na prethodno navedeno, na postavljena pitanja valja odgovoriti da se „nezakoniti uređaj” u smislu članka 2. točke (e) Direktive o uvjetovanom pristupu mora tumačiti tako da ne obuhvaća ni strane uređaje za dekodiranje, strane uređaje za dekodiranje koji su nabavljeni ili aktivirani navođenjem lažnog imena i adrese ni strane uređaje za dekodiranje koji se upotrebljavaju protivno ugovornom ograničenju kojim se njihova upotreba dopušta samo u privatne svrhe.
- b) Tumačenje članka 3. stavka 2. Direktive o uvjetovanom pristupu (treće pitanje u predmetu C-429/08)
- 68 Sud koji je uputio zahtjev tim pitanjem u biti pita je li članku 3. stavku 2. Direktive o uvjetovanom pristupu protivno nacionalno zakonodavstvo kojim se sprječava upotreba stranih uređaja za dekodiranje, uključujući one koji su nabavljeni ili aktivirani navođenjem lažnog imena i adrese i one koji se upotrebljavaju protivno ugovornom ograničenju kojim se njihova upotreba dopušta samo u privatne svrhe.
- 69 Na temelju članka 3. stavka 2. Direktive o uvjetovanom pristupu, države članice ne smiju ograničiti slobodan promet zaštićenih usluga i stranih uređaja za dekodiranje zbog razloga obuhvaćenih područjem koje je usklađeno tom direktivom, čime se ne dovode u pitanje obveze koje proizlaze iz članka 3. stavka 1.
- 70 Člankom 3. stavkom 1. Direktive o uvjetovanom pristupu uvode se obveze u područje koje je usklađeno tom direktivom – definirano u članku 2. točki (f) kao svaka odredba koja se odnosi na nedopuštene radnje, a koje su određene u članku 4. – posebno zahtjevom da države članice zabrane aktivnosti propisane člankom 4.
- 71 Međutim, članak 4. odnosi se samo na nedopuštene radnje, jer one imaju za posljedicu upotrebu nezakonitih uređaja u smislu te direktive.
- 72 Stoga strani uređaji za dekodiranje, uključujući one koji su nabavljeni ili aktivirani navođenjem lažnog imena i adrese i one koji se upotrebljavaju protivno ugovornom ograničenju kojim se njihova upotreba dopušta samo u privatne svrhe, nisu takvi nezakoniti uređaji, kako je razvidno iz točki 63. do 67. ove presude.
- 73 Stoga ni aktivnosti čija je posljedica upotreba tih uređaja ni nacionalno zakonodavstvo kojim se zabranjuju te aktivnosti nisu obuhvaćeni područjem koje je usklađeno Direktivom o uvjetovanom pristupu.

74 U tim okolnostima na postavljeno pitanje treba odgovoriti da članku 3. stavku 2. Direktive o uvjetovanom pristupu nije protivno nacionalno zakonodavstvo kojim se sprječava upotreba stranih uređaja za dekodiranje, uključujući onih koji su nabavljeni ili aktivirani navođenjem lažnog imena i adrese ili onih koji se upotrebljavaju protivno ugovornom ograničenju kojim se njihova upotreba dopušta samo u privatne svrhe, budući da takvo zakonodavstvo nije obuhvaćeno područjem koje je usklađeno tom direktivom.

c) Ostala pitanja u vezi s Direktivom o uvjetovanom pristupu

75 S obzirom na odgovore na prvo pitanje u predmetu C-403/08 te prvo, drugo i treće pitanje u predmetu C-429/08, nema potrebe ispitati drugo, treće i točku (a) osmog pitanja u predmetu C-403/08 ni četvrto i peto pitanje u predmetu C-429/08.

3. Pravila UFEU-a o slobodnom kretanju robe i usluga

a) Zabrana uvoza, prodaje i upotrebe stranih uređaja za dekodiranje (točka (b) osmog pitanja i prvi dio devetog pitanja u predmetu C-403/08 i točka (i) šestog pitanja u predmetu C-429/08)

76 Tim pitanjima sudovi koji su uputili zahtjev u biti pitaju treba li članke 34., 36. i 56. UFEU-a tumačiti tako da im je protivno zakonodavstvo države članice koje zabranjuje uvoz, prodaju i upotrebu u toj državi stranih uređaja za dekodiranje kojima se ostvaruje pristup usluzi kodiranog satelitskog emitiranja podrijetlom iz druge države članice, a ta usluga sadržava predmet zaštićen zakonodavstvom te prve države.

i) Utvrđivanje primjenjivih odredbi

77 Nacionalno zakonodavstvo, kao što je zakonodavstvo u glavnom postupku, odnosi se na prekogranično pružanje usluga kodiranog radiodifuzijskog emitiranja te kretanje u Uniji stranih uređaja za dekodiranje kojima se omogućuje dekodiranje tih usluga. U tim se okolnostima postavlja pitanje mora li se zakonodavstvo ispitati sa stajališta slobodnog pružanja usluga ili sa stajališta slobodnog kretanja robe.

78 U tom pogledu iz sudske prakse proizlazi da, ako se nacionalna mjera odnosi na slobodno kretanje robe i slobodno pružanja usluga, Sud u načelu s jednom od te dvije temeljne slobode ispituje je li jedna od njih potpuno podređena u odnosu na drugu i može li se razmotriti zajedno s njom (vidjeti presude od 24. ožujka 1994., Schindler, C-275/92, Zb., str. I-1039., t. 22. i od 2. prosinca 2010., Ker-Optika, C-108/09, Zb., str. I-12213., t. 43.).

79 Međutim, u području telekomunikacija ta su dva aspekta često blisko povezana i ne može se jedan smatrati potpuno podređenim u odnosu na drugi. To vrijedi posebno u slučaju kada je nacionalnim zakonodavstvom uređena opskrba telekomunikacijskom opremom, kao što su uređaji za dekodiranje, kako bi se pojasnili zahtjevi koje ta oprema mora ispuniti ili utvrdili uvjeti pod kojima se ta oprema može staviti na tržište te je stoga primjereno u takvom slučaju temeljne slobode ispitati istovremeno (vidjeti u tom smislu presudu od 22. siječnja 2002., Canal Satélite Digital, C-390/99, Zb., str. I-607., t. 29. do 33.).

- 80 Slijedom navedenog, u slučaju kada se zakonodavstvo u tom području odnosi na djelatnost koja je osobito obilježena na razini usluga koje pružaju gospodarski subjekti, dok je opskrba telekomunikacijskom opremom s njom povezana samo podredno, tu djelatnost valja ispitati samo s obzirom na slobodu pružanja usluga.
- 81 Isto vrijedi posebno ako je stavljanje takve opreme na raspolaganje samo konkretan način organizacije ili funkcioniranja neke usluge i u slučaju kada ta djelatnost nije sama sebi svrha, već je namijenjena omogućivanju upotrebe te usluge. U tim okolnostima djelatnost koja se sastoji od stavljanja takve opreme na raspolaganje ne može se ocijeniti neovisno o djelatnosti povezanom s uslugom na koju se prva djelatnost odnosi (vidjeti po analogiji gore navedenu presudu Schindler, t. 22. i 25.).
- 82 U glavnom postupku nacionalnim zakonodavstvom uređaji za dekodiranje ne uređuju se kako bi se utvrdili zahtjevi koje oni moraju ispunjavati ili uvjeti pod kojima se oni mogu staviti na tržište. Promatra ih se samo kao instrument koji pretplatnicima omogućuje upotrebu usluge kodiranog radiodifuzijskog emitiranja.
- 83 S obzirom na to da se nacionalno zakonodavstvo stoga prije svega odnosi na slobodu pružanja usluga, dok je aspekt slobodnoga kretanja robe potpuno podređen u odnosu na slobodu pružanja usluga, to se zakonodavstvo mora ocijeniti sa stajališta potonje slobode.
- 84 Stoga se takvo zakonodavstvo mora ispitati s obzirom na članak 56. UFEU-a.
- ii) Postojanje ograničenja slobode pružanja usluga
- 85 Člankom 56. UFEU-a zahtijeva se ukidanje svih ograničenja slobode pružanja usluga, čak i ako se ta ograničenja jednako primjenjuju na domaće pružatelje usluga kao i na one iz drugih država članica, u slučaju kada se tim ograničenjima zabranjuju, otežavaju ili čine manje privlačnima djelatnosti pružatelja usluge koji ima poslovni nastan u drugoj državi članici u kojoj zakonito pruža istovjetne usluge. Osim toga, slobodu pružanja usluga uživaju kako pružatelji tako i primatelji usluga (vidjeti posebno presudu od 8. rujna 2009., Liga Portuguesa de Futebol Profissional and Bwin International, C-42/07, Zb., str. I-7633., t. 51. i navedenu sudsku praksu).
- 86 U glavnom postupku nacionalnim se zakonodavstvom na nacionalnom državnom području zabranjuje uvoz, prodaja i upotreba stranih uređaja za dekodiranje kojima se ostvaruje pristup uslugama satelitskog emitiranja iz druge države članice.
- 87 Budući da je za pristup uslugama satelitskog prijenosa poput onih iz glavnog postupka potrebno posjedovanje takvog uređaja čija je opskrba podložna ugovornom ograničenju upotrebe samo u državi članici radiodifuzijskog emitiranja, predmetnom nacionalnom zakonodavstvu protivno je da te usluge primaju osobe s boravištem izvan države članice radiodifuzijskog emitiranja, u ovom slučaju osobe s boravištem u Ujedinjenoj Kraljevini. Stoga je učinak tog zakonodavstva sprječavanje pristupa tih osoba navedenim uslugama.
- 88 Prepreka za primanje takvih usluga proizlazi iz ugovora koje su sklopili televizijski nakladnici i njihovi kupci, a koji pak odražavaju klauzule o teritorijalnom ograničenju koje su uključene u ugovore koje su sklopili ti televizijski nakladnici i nositelji prava

intelektualnog vlasništva. Međutim, budući da su na temelju zakonodavstva ta ograničenja pravno zaštićena te se moraju poštovati pod prijetnjom građanskopravnih i novčanih sankcija, samim zakonodavstvom ograničava se sloboda pružanja usluga.

- 89 Posljedično, predmetno zakonodavstvo jest ograničenje slobode pružanja usluga koje je zabranjeno člankom 56. UFEU-a, osim ako ga se može objektivno opravdati.

iii) Opravdanje ograničenja pružanja usluga ciljem zaštite prava intelektualnog vlasništva

– Očitovanja podnesena Sudu

- 90 Udruženje FAPL i dr., društvo MPS, vlada Ujedinjene Kraljevine te francuska i talijanska vlada tvrde da se latentno ograničenje na temelju zakonodavstva iz glavnog postupka može opravdati uzimajući u obzir prava nositelja prava intelektualnog vlasništva, jer su ta prava potrebna kako bi se osiguralo da se tim nositeljima plati odgovarajuća naknada, a takva naknada podrazumijeva da oni imaju pravo tražiti odgovarajuću naknadu za upotrebu svojih djela ili drugog predmeta zaštite u svakoj državi članici te na temelju toga prava dodijeliti teritorijalnu isključivost.
- 91 Navedene stranke u vezi s tim posebno smatraju da, u slučaju izostanka zaštite te teritorijalne isključivosti, nositelj prava intelektualnog vlasništva više ne bi od televizijskih nakladnika mogao dobiti odgovarajuće naknade za licenciju jer bi izravno radiodifuzijsko emitiranje sportskih događaja izgubilo dio svoje vrijednosti. Naime, televizijski nakladnici nisu zainteresirani za stjecanje licencija izvan državnog područja države članice radiodifuzijskog emitiranja. Stjecanje licencija za sva nacionalna državna područja na kojima potencijalni kupci imaju boravište nije financijski privlačno zbog iznimno visokih troškova takvih licencija. Stoga televizijski nakladnici stječu licencije za prijenos dotičnih djela na državnom području samo jedne države članice. Veliku premiju spremni su platiti pod uvjetom da im je zajamčena teritorijalna isključivost jer im ta isključivost omogućuje da se razlikuju od svojih konkurenata i time privuku dodatne kupce.
- 92 Društvo QC Leisure i dr., K. Murphy, Komisija i Nadzorno tijelo EFTA-e tvrde da se takvo ograničenje slobode pružanja usluga radiodifuzijskog emitiranja ne može opravdati, jer je njegova posljedica fragmentacija unutarnjeg tržišta.

– Odgovor Suda

- 93 Za ispitivanje opravdanja ograničenja iz glavnog postupka valja podsjetiti da se ograničenje temeljnih sloboda zajamčenih Ugovorom ne može opravdati osim ako postoje važni razlozi u općem interesu, ako je prikladno za osiguranje ostvarenja cilja od općeg interesa kojem teži i ako ne nadilazi ono što je potrebno za ostvarenje tog cilja (vidjeti u tom smislu presudu od 5. ožujka 2009., UTECA, C-222/07, Zb., str. I-1407., t. 25. i navedenu sudsku praksu).
- 94 U pogledu opravdanja koja se mogu prihvatiti, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da se takvo ograničenje može opravdati posebno važnim razlozima u općem interesu koji se sastoje od zaštite prava intelektualnog vlasništva (vidjeti u tom smislu presudu od 18. ožujka 1980., Coditel i dr. (Coditel I), 62/79, Zb., str. 881., t. 15. i 16. i od

20. siječnja 1981. Musik-Vertrieb membran i K-tel International, 55/80 i 57/80, Zb., str. 147., t. 9. i 12.).

- 95 Stoga je najprije potrebno odrediti može li se udruženje FAPL pozvati na takva prava kojima se može opravdati činjenica da se nacionalnim zakonodavstvom iz glavnog postupka u njegovu korist uvodi zaštita koja predstavlja ograničenje pružanja usluga.
- 96 U vezi s tim valja istaknuti da se udruženje FAPL ne može pozivati na autorsko pravo na samim utakmicama Premier lige , jer se one ne mogu kvalificirati kao djela.
- 97 Da bi bio tako kvalificiran, dotični predmet zaštite mora biti izvoran u smislu da predstavlja vlastito intelektualno stvaralaštvo autora (vidjeti u tom smislu presudu od 16. srpnja 2009., Infopaq International, C-5/08, Zb., str. I-6569., t. 37.).
- 98 Međutim, sportski događaji ne mogu se smatrati intelektualnim stvaralaštvima koja se mogu kvalificirati kao djela u smislu Direktive o autorskom pravu. To posebno vrijedi za nogometne utakmice, koje podliježu pravilima igre i ne omogućuju stvaralačku slobodu u smislu autorskog prava.
- 99 Stoga se ti događaji ne mogu zaštititi na temelju autorskog prava. Štoviše, nije sporno da nisu zaštićeni pravom Unije ni na kojoj drugoj osnovi u području intelektualnog vlasništva.
- 100 Ipak, sportski događaji kao takvi jedinstveni su i u toj mjeri izvorni da ih se može smatrati predmetom koji je vrijedan zaštite usporedive sa zaštitom djela, pri čemu se ta zaštita može, prema potrebi, dodijeliti u okviru različitih pravnih poredaka.
- 101 Povezano s tim valja napomenuti da, u skladu s člankom 165. stavkom 1. drugim podstavkom UFEU-a, Unija doprinosi promidžbi europskog sporta vodeći pritom računa o specifičnoj prirodi sporta, njegovim strukturama koje se temelje na dobrovoljnim aktivnostima te njegovoj društvenoj i obrazovnoj ulozi.
- 102 Stoga je državama članicama dopušteno štititi sportske događaje prema potrebi zbog zaštite prava intelektualnog vlasništva, donošenjem posebnog nacionalnog zakonodavstva ili time da tim događajima, poštujući pravo Unije, priznaju zaštitu koja je tim događajima dodijeljena ugovorima koje su sklopile osobe koje imaju pravo javnosti dati na raspolaganje audiovizualni sadržaj navedenih događaja i osobe koje žele emitirati taj sadržaj javnosti prema svojem izboru.
- 103 U tom pogledu treba dodati da je zakonodavac Unije, u dijelu u kojem se u uvodnoj izjavi 21. Direktive 97/36 upućuje na događaje koje organizira organizator koji je zakonom ovlašten prodavati prava koja se odnose na taj događaj, predvidio da tu ovlast izvršava država članica.
- 104 Stoga, ako je namjera predmetnog nacionalnog zakonodavstva dodijeliti zaštitu sportskim događajima –što je na sudu koji je uputio zahtjev da utvrdi – pravu Unije u načelu ta zaštita nije protivna, pa se takvim zakonodavstvom stoga može opravdati ograničenje slobodnoga kretanja usluga iz glavnog postupka.

- 105 Međutim, isto je tako potrebno i da takvo ograničenje ne nadilazi ono što je potrebno za ostvarenje cilja zaštite predmetnog intelektualnog vlasništva (vidjeti u tom smislu gore navedenu presudu UTECA, t. 31. i t. 36.).
- 106 U tom pogledu valja istaknuti da se odstupanja od načela slobodnoga kretanja mogu dopustiti samo u mjeri u kojoj su ona opravdana u svrhu zaštite prava koja predstavljaju specifični predmet dotičnog intelektualnog vlasništva (vidjeti u tom smislu presudu od 23. listopada 2003., Rioglass i Transremar, C-115/02, Zb., str. I-12705., t. 23. i navedenu sudsku praksu).
- 107 Povezano s tim iz ustaljene sudske prakse proizlazi da se tim specifičnim predmetom intelektualnog vlasništva nositeljima predmetnih prava posebno nastoji zajamčiti zaštita mogućnosti gospodarskog iskorištavanja stavljanja u promet ili stavljanja na raspolaganje zaštićenih dobara, dodjeljivanjem licencija uz plaćanje naknade (vidjeti u tom smislu gore navedenu presudu Musik-Vertrieb membran i K-tel International, t. 12 i presudu od 20. listopada 1993., spojeni predmeti Phil Collins i dr., C-92/92 i C-326/92, Zb., str. I-5145., t. 20.).
- 108 Međutim valja ustvrditi da takav specifični predmet intelektualnog vlasništva ne jamči nositeljima predmetnih prava mogućnost da zahtijevaju najvišu moguću naknadu. Naime, u skladu s tim specifičnim predmetom zajamčena im je – kako je predviđeno u uvodnoj izjavi 10. Direktive o autorskom pravu i uvodnoj izjavi 5. Direktive o srodnim pravima – samo odgovarajuća naknada za svaku upotrebu zaštićenog predmeta.
- 109 Kako bi ta naknada bila odgovarajuća, mora biti razumna u pogledu ekonomske vrijednosti pružene usluge. Posebno mora biti razumna u pogledu stvarnog ili potencijalnog broja osoba koje uživaju uslugu ili je žele uživati (vidjeti po analogiji presude od 22. rujna 1998., FDV, C-61/97, Zb., str. I-5171., t. 15. i od 11. prosinca 2008., Kanal 5 i TV 4, C-52/07, Zb., str. I-9275., t. 36. do t. 38.).
- 110 Stoga u pogledu televizijskog emitiranja takva nagrada, kako je potvrđeno u uvodnoj izjavi 17. Direktive o satelitskom emitiranju, mora biti razumna posebno u pogledu značajki emitiranja kao što su stvarna publika, potencijalna publika i inačice jezika (vidjeti u tom smislu presudu od 14. srpnja 2005., Lagardère Active Broadcast, C-192/04, Zb., str. I-7199., t. 51.).
- 111 U tim okolnostima najprije valja napomenuti da nositelji prava iz glavnog postupka primaju naknadu za radiodifuzijsko emitiranje zaštićenog predmeta iz države članice radiodifuzijskog emitiranja za koju se smatra da se u njoj odvija radnja radiodifuzijskog emitiranja, u skladu s člankom 1. stavkom 2. točkom (b) Direktive o satelitskom emitiranju, i u kojoj se stoga plaća odgovarajuća naknada.
- 112 Nadalje, valja istaknuti da u slučaju kada se nositelji predmetnih prava i televizijski nakladnici dogovore o takvoj naknadi na dražbi, ništa ne sprječava nositelja prava da u tom trenutku zatraži iznos kojim se uzima u obzir stvarna publika i potencijalna publika kako u državi članici radiodifuzijskog emitiranja tako i u bilo kojoj drugoj državi članici u kojoj se isto tako primaju radiodifuzijska emitiranja koja sadržavaju zaštićeni predmet.

- 113 U tom pogledu valja imati na umu posebno to da primanje satelitskog radiodifuzijskog emitiranja iz glavnog postupka zahtijeva posjedovanje uređaja za dekodiranje. Stoga je moguće s vrlo visokim stupnjem točnosti utvrditi ukupni broj gledatelja koji su dio stvarne i potencijalne publike predmetnog radiodifuzijskog emitiranja, odnosno broj gledatelja s boravištem unutar i izvan države članice radiodifuzijskog emitiranja.
- 114 Konačno, u vezi s premijom koju televizijski nakladnici plaćaju kako bi im bila odobrena teritorijalna isključivost, zasigurno se ne može isključiti da iznos odgovarajuće naknade odražava i posebnost predmetnih radiodifuzijskih emitiranja, odnosno njihovu teritorijalnu isključivost, kako bi se premija mogla platiti na toj osnovi.
- 115 Ipak, u ovom slučaju premija se plaća nositeljima predmetnih prava kako bi se zajamčila apsolutna teritorijalna isključivost, čime se mogu prouzročiti umjetne razlike u cijeni između fragmentiranih nacionalnih tržišta. Takva fragmentiranost i umjetna razlika u cijeni koja iz toga proizlazi nisu spojive s temeljnim ciljem Ugovora, odnosno uspostavom unutarnjeg tržišta. U tim se okolnostima ne može smatrati da je ta premija dio odgovarajuće naknade koja se mora osigurati nositeljima predmetnih prava.
- 116 Plaćanje takve premije stoga nadilazi ono što je potrebno za osiguravanje odgovarajuće naknade tim nositeljima prava.
- 117 Uzimajući u obzir prethodno navedeno, valja zaključiti da se ograničenje koje se sastoji od zabrane upotrebe stranih uređaja za dekodiranje ne može opravdati ciljem zaštite prava intelektualnog vlasništva.
- 118 Na taj zaključak ne utječe presuda u predmetu Coditel I na koju su se udruženje FAPL i dr. te društvo MPS pozivali kako bi utemeljili svoje tvrdnje. Sud je u točki 16. te presude doista potvrdio da pravila Ugovora u načelu ne mogu predstavljati prepreku zemljopisnim ograničenjima o kojima su se sporazumjele stranke ugovora o ustupu prava intelektualnog vlasništva kako bi zaštitile autora i primatelje ustupa te da sama činjenica da se predmetna zemljopisna ograničenja u nekim okolnostima podudaraju s granicama država članica ne zahtijeva drukčije stajalište.
- 119 Međutim, te su tvrdnje izrečene u okolnostima koje nisu usporedive s okolnostima u glavnom postupku. U predmetu koji je doveo do presude u predmetu Coditel I, društva kableske televizije priopćile su djelo javnosti, a da nisu u državi članici mjesta podrijetla tog priopćavanja imale odobrenje nositeljâ predmetnih prava i da im nisu platile naknadu.
- 120 Za razliku od toga, radnje priopćavanja javnosti televizijski nakladnici o kojima je riječ u glavnom postupku izvršavaju u državi članici radiodifuzijskog emitiranja iz koje potječe to priopćavanje i to uz odobrenje nositelja predmetnih prava i plaćanje naknade tim nositeljima prava, pri čemu se za potrebe naknade u obzir može uzeti stvarna i potencijalna publika u drugim državama članicama.
- 121 Konačno, valja uzeti u obzir i razvoj prava Unije koji se dogodio posebno zbog donošenja Direktive o televiziji bez granica i Direktive o satelitskom emitiranju

kojima se željelo osigurati prijelaz s nacionalnih tržišta na jedinstveno tržište proizvodnje i distribucije programa.

iv) Opravdanje ograničenja pružanja usluga s ciljem poticanja prisutnosti javnosti na nogometnim stadionima

- 122 Udruženje FAPL i dr. te društvo MPS podredno tvrde da je ograničenje iz glavnog postupka potrebno kako bi se osiguralo poštovanje pravila o „razdoblju isključenja”, a tim je pravilom u Ujedinjenoj Kraljevini radiodifuzijsko emitiranje nogometnih utakmica zabranjeno subotom poslijepodne. Cilj tog pravila je potaknuti prisutnost javnosti na stadionima tijekom nogometnih utakmica, posebno onih u nižim razredima natjecanja. Prema navodima udruženja FAPL i dr. te društva MPS taj se cilj ne bi mogao ostvariti ako bi televizijski gledatelji u Ujedinjenoj Kraljevini mogli slobodno gledati utakmice lige Premier lige koje televizijski nakladnici prenose iz drugih država članica.
- 123 U tom pogledu, čak i uz pretpostavku da se s ciljem poticanja takve prisutnosti javnosti na stadionima može opravdati ograničenje temeljnih sloboda, dovoljno je navesti da se poštovanje prethodno navedenog pravila može zasigurno osigurati tako da se u ugovore o licenci između nositelja prava i televizijskih nakladnika uključi ugovorno ograničenje prema kojem u razdoblja isključenja potonji ne bi smjeli emitirati te utakmice lige Premier lige. Stoga nije sporno da takva mjera ima manje štetan utjecaj na temeljne slobode od primjene ograničenja iz glavnog postupka.
- 124 Iz toga slijedi da se ograničenje koje se sastoji od zabrane upotrebe stranih uređaja za dekodiranje ne može opravdati ciljem poticanja prisutnosti javnosti na nogometnim stadionima.
- 125 S obzirom na prethodno navedeno, na postavljena pitanja valja odgovoriti da članak 56. UFEU-a treba tumačiti na način da mu je protivno zakonodavstvo države članice koje zabranjuje uvoz, prodaju i upotrebu u toj državi stranih uređaja za dekodiranje kojima se ostvaruje pristup usluzi kodiranog satelitskog emitiranja podrijetlom iz druge države članice, a ta usluga sadržava predmet zaštićen zakonodavstvom te prve države.
- b) Upotreba stranih uređaja za dekodiranje nakon navođenja lažnog imena i lažne adrese te upotreba takvih uređaja u komercijalne svrhe (točka (c) osmog pitanja u predmetu C-403/08 te točke (ii) i (iii) šestog pitanja u predmetu C-429/08)
- 126 Sudovi koji su uputili zahtjev svojim pitanjima u biti pitaju utječe li na zaključak iz točke 125. ove presude činjenica da su, kao prvo, strani uređaji za dekodiranje nabavljeni ili aktivirani navođenjem lažnog identiteta i lažne adrese s namjerom zaobilaženja teritorijalnog ograničenja iz glavnog postupka te, kao drugo, da se ti uređaji upotrebljavaju u komercijalne svrhe iako se smiju upotrebljavati samo u privatne svrhe.
- 127 Prva okolnost zasigurno može utjecati na ugovorne odnose između kupca koji je naveo lažni identitet i lažnu adresu s jedne strane te osobe koja dobavlja strani uređaj za dekodiranje s druge strane, pri čemu potonja osoba može od kupca posebno zahtijevati naknadu štete ako zbog lažnog identiteta i lažne adrese koju je kupac naveo pretrpi

štetu ili odgovara tijelu kao što je udruženje FAPL. S druge strane, takva okolnost ne utječe na zaključak iz točke 125. ove presude jer nema utjecaja na broj korisnika koji su platili za primanje radiodifuzijskog emitiranja.

- 128 Isto vrijedi za drugu okolnost, ako se uređaj za dekodiranje upotrebljava u komercijalne svrhe iako se smije upotrebljavati samo u privatne svrhe.
- 129 U vezi s tim valja pojasniti da ništa ne sprječava da se iznos naknade koji su dogovorili nositelji predmetnih prava i televizijski nakladnici izračuna uzimajući u obzir da neki kupci upotrebljavaju uređaje za dekodiranje u komercijalne svrhe, a neki ih upotrebljavaju u privatne svrhe.
- 130 Televizijski nakladnik stoga može s prijenosom te okolnosti na svoje kupce zahtijevati drukčiju naknadu za pristup svojim uslugama ovisno o tome je li pristup u komercijalne svrhe ili u privatne svrhe.
- 131 Međutim, rizik da će neke osobe upotrebljavati strane uređaje za dekodiranje u suprotnosti s njihovim ograničenjem usporediv je s rizikom koji proizlazi iz upotrebe uređaja za dekodiranje u posve unutarnjim situacijama, tj. kada ih upotrebljavaju kupci s boravištem u državi članici radiodifuzijskog emitiranja. Slijedom navedenog, drugom okolnosti ne može se opravdati teritorijalno ograničenje slobode pružanja usluga i stoga ona ne utječe na zaključak iz točke 125. ove presude. Međutim, time se ne dovodi u pitanje pravna ocjena, sa stajališta autorskog prava, upotrebe satelitskih emitiranja u komercijalne svrhe nakon što su primljeni, koja se provodi u drugom dijelu ove presude.
- 132 S obzirom na prethodno navedeno, na postavljena pitanja valja odgovoriti da na zaključak iz točke 125. ove presude ne utječe ni činjenica da su strani uređaji za dekodiranje nabavljeni ili aktivirani navođenjem lažnog identiteta i lažne adrese s namjerom zaobilaženja teritorijalnog ograničenja iz glavnog postupka, ni činjenica da se ti uređaji upotrebljavaju u komercijalne svrhe iako se smiju upotrebljavati samo u privatne svrhe.

c) Ostala pitanja u vezi sa slobodnim kretanjem (drugi dio devetog pitanja u predmetu C-403/08 i sedmo pitanje u predmetu C-429/08)

- 133 S obzirom na odgovor na točku (b) osmog pitanja i prvi dio devetog pitanja u predmetu C-403/08 te točku (i) šestog pitanja u predmetu C-429/08, nije potrebno ispitati drugi dio devetog pitanja u predmetu C-403/08 ni sedmo pitanje u predmetu C-429/08.

4. Pravila UFEU-a u području tržišnog natjecanja

- 134 Desetim pitanjem u predmetu C-403/08 i osmim pitanjem u predmetu C-429/08 sudovi koji su uputili zahtjev u biti pitaju predstavljaju li klauzule ugovora o isključivoj licenci koji su sklopili nositelj prava intelektualnog vlasništva i televizijski nakladnik, ograničenje tržišnog natjecanja koje je zabranjeno člankom 101. UFEU-a, ako se tim klauzulama tom televizijskom nakladniku nameće obveza da ne smije isporučivati uređaje za dekodiranje kojima se omogućuje pristup zaštićenom

predmetu tog nositelja prava izvan područja koje je obuhvaćeno dotičnim ugovorom o licenci.

- 135 Najprije valja podsjetiti da se članak 101. stavak 1. UFEU-a primjenjuje na sporazum koji ima za cilj ili posljedicu sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja. Alternativna veza između ta dva kriterija znači da najprije treba utvrditi je li ispunjen samo jedan od njih, u ovom slučaju kriterij koji se odnosi na cilj sporazuma. Tek podredno, ako se analizom sadržaja sporazuma ne otkrije dostatni stupanj povrede tržišnog natjecanja, potrebno je razmotriti njegove posljedice, a sporazum se može zabraniti samo na temelju elemenata koji pokazuju da je tržišno natjecanje *de facto* spriječeno, ograničeno ili narušeno u znatnoj mjeri (vidjeti u tom smislu presudu od 4. lipnja 2009., T-Mobile Netherlands i dr., C-8/08, Zb., str. I-4529., t. 28. i od 6. listopada 2009., GlaxoSmithKline i dr./Komisija i dr., C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P i C-519/06 P, Zb., str. I-9291., t. 55.).
- 136 U svrhu procjene je li cilj sporazuma protivan tržišnom natjecanju u obzir se, među ostalim, mora uzeti sadržaj njegovih odredbi, ciljevi koji se žele ostvariti te gospodarski i pravni kontekst u koji je smješten (vidjeti u tom smislu gore navedenu presudu GlaxoSmithKline i dr./Komisija i dr., t. 58. i navedenu sudsku praksu).
- 137 Povezano s ugovorima o licenci koji se odnose na prava intelektualnog vlasništva, iz sudske prakse Suda proizlazi da sama činjenica da je nositelj prava ustupio jedinom stjecatelju licence isključivo pravo emitiranja zaštićenog predmeta iz jedne države članice, i slijedom toga, pravo da drugima zabrani prijenos, tijekom određenog razdoblja, nije dovoljna da bi se moglo utvrditi da takav sporazum ima protutržišni cilj (vidjeti u tom smislu presudu od 6. listopada 1982., Coditel i dr. (Coditel II), 262/81, Zb., str. 3381., t. 15.).
- 138 U tim okolnostima i u skladu s člankom 1. stavkom 2. točkom (b) Direktive o satelitskom emitiranju, nositelj prava može u načelu samo jednom nositelju licence dodijeliti isključivo pravo na satelitsko radiodifuzijsko emitiranje zaštićenog predmeta tijekom određenog razdoblja iz jedne države članice radiodifuzijskog emitiranja ili iz više država članica.
- 139 Međutim, povezano s teritorijalnim ograničenjima ostvarivanja takvog prava valja podsjetiti da, u skladu sa sudskom praksom Suda, sporazum kojim se ponovno uvode podjele među nacionalnim tržištima može ugroziti cilj Ugovora u pogledu ostvarenja integracije tih tržišta uspostavom jedinstvenog tržišta. Stoga se sporazumi čiji je cilj podjela nacionalnih tržišta prema nacionalnim granicama ili otežavanje ulaska na nacionalna tržišta moraju u načelu smatrati sporazumima čiji je cilj ograničavanje tržišnog natjecanja u smislu članka 101. stavka 1. UFEU-a (vidjeti po analogiji presudu od 16. rujna 2008., Sot. Lélos kai Sia i dr., C-468/06 do C-478/06, Zb., str. I-7139., t. 65. i gore navedenu presudu GlaxoSmithKline i dr./Komisija i dr., t. 59. i 61.).
- 140 Budući da se tu sudsku praksu može u potpunosti prenijeti na područje prekograničnog pružanja usluga radiodifuzijskog emitiranja te kako proizlazi, među ostalim, iz točaka 118. do 121. ove presude, treba utvrditi da se u slučaju kada je namjera ugovora o licenci zabraniti ili ograničiti prekogranično pružanje usluga radiodifuzijskog emitiranja, smatra da je njegov cilj ograničavanje tržišnog natjecanja, osim ako druge

okolnosti njegovoga gospodarskog i pravnog konteksta opravdavaju utvrđenje da takav sporazum ne može naštetiti tržišnom natjecanju.

- 141 U glavnom postupku, sama dodjela isključivih licencija za radiodifuzijsko emitiranje utakmica Premier lige nije sporna. Taj se postupak odnosi samo na dodatne obveze namijenjene osiguranju poštovanja teritorijalnih ograničenja iskorištavanja tih licencija, a koje su sadržane u klauzulama ugovora sklopljenih između nositelja prava i predmetnih televizijskih nakladnika, tj. obvezu televizijskih nakladnika da ne smiju isporučivati uređaje za dekodiranje kojima se omogućuje pristup zaštićenom predmetu radi upotrebe toga predmeta izvan državnog područja koje je obuhvaćeno ugovorom o licenci.
- 142 Što se tiče tih klauzula, valja utvrditi, prvo, da se njima televizijskim nakladnicima zabranjuje bilo kakvo prekogranično pružanje usluga koje se odnose na te utakmice, što omogućuje da se svakom televizijskom nakladniku dodijeli teritorijalna isključivost na području koje je obuhvaćeno njegovom licencijom i tako potpuno ukine tržišno natjecanje među različitim televizijskim nakladnicima u području tih usluga.
- 143 Drugo, udruženje FAPL i dr. te društvo MPS nisu se pozvali ni na kakvu okolnost gospodarskog i pravnog konteksta takvih klauzula kojom bi se opravdalo utvrđenje da se tim klauzulama, unatoč razmatranjima navedenima u prethodnoj točki, ne može naštetiti tržišnom natjecanju, pa stoga nemaju cilj koji je protivan tržišnom natjecanju.
- 144 U tim okolnostima, s obzirom da je cilj tih klauzula ugovora o isključivoj licenci protivan tržišnom natjecanju, treba zaključiti da one predstavljaju ograničenje tržišnog natjecanja koje je zabranjeno u smislu članka 101. stavka 1. UFEU-a.
- 145 Treba dodati da, iako se članak 101. stavak 1. UFEU-a u načelu ne primjenjuje na sporazume koji su obuhvaćeni kategorijama navedenima u stavku 3. tog članka, klauzule ugovora o licenci kao što su klauzule iz glavnog postupka, zbog razloga koji su detaljno navedeni u točkama 105. do 124. ove presude, nisu u skladu sa zahtjevima utvrđenima potonjim stavkom, te se stoga pretpostavci o neprimjenjivosti članka 101. stavka 1. UFEU-a ne može pridati važnost.
- 146 S obzirom na prethodno navedeno, na postavljena pitanja valja odgovoriti da klauzule ugovora o isključivoj licenci koji su sklopili nositelj prava intelektualnog vlasništva i televizijski nakladnik predstavljaju ograničenje tržišnog natjecanja koje je zabranjeno člankom 101. UFEU-a ako se tim klauzulama televizijski nakladnik obvezuje da neće isporučivati uređaje za dekodiranje kojima se omogućuje pristup zaštićenom predmetu tog nositelja prava radi upotrebe toga predmeta izvan područja koje je obuhvaćeno tim ugovorom o licenci.

B – Pravila povezana s upotrebom radiodifuzijskih emitiranja nakon što su primljena

1. Uvodna očitovanja

- 147 Drugim dijelom prethodnih pitanja želi se utvrditi podliježe li primanje radiodifuzijskih emitiranja koja sadržavaju utakmice Premier lige i povezana djela ograničenju na temelju Direktive o autorskom pravu i Direktive o srodnim pravima

zato što to primanje ima za posljedicu reprodukcije tih djela u memoriji satelitskog prijamnika ili na televizijskom ekranu i zato što predmetni vlasnici ugostiteljskih objekata ta djela javno prikazuju.

- 148 U tom pogledu valja podsjetiti da iz točaka 37. i 57. ove presude proizlazi da se na prava intelektualnog vlasništva u vezi s televizijskim emitiranjima, kao što su ona iz glavnog postupka, mogu pozivati dvije kategorije osoba, to jest autori predmetnih djela i televizijski nakladnici.
- 149 Prva kategorija su autori, a oni se mogu osloniti na autorsko pravo koje je povezano s djelima koja se iskorištavaju u okviru tih radiodifuzijskih emitiranja. U glavnom postupku nije sporno da se udruženje FAPL može pozvati na autorsko pravo na različitim djelima koja su sadržana u radiodifuzijskim emitiranjima, tj. posebno na autorsko pravo na uvodnoj sekvenci, himni Premier lige, unaprijed snimljenim filmovima koji prikazuju najvažnije trenutke nedavnih utakmica Premier lige ili različitim grafikama.
- 150 Druga kategorija su televizijski nakladnici poput društva Multichoice Hellas, a oni se mogu pozvati na pravo fiksiranja svojih radiodifuzijskih emitiranja koje je predviđeno člankom 7. stavkom 2. Direktive o srodnim pravima, na pravo priopćavanja javnosti svojih radiodifuzijskih emitiranja koje je utvrđeno člankom 8. stavkom 3. te direktive ili na pravo reproduciranja fiksacija svojih radiodifuzijskih emitiranja koje je potvrđeno člankom 2. točkom (e) Direktive o autorskom pravu.
- 151 S obzirom na navedeno, pitanja postavljena u glavnom postupku ne odnose se na takva prava.
- 152 U tim okolnostima ispitivanje koje provodi Sud valja ograničiti na članak 2. točku (a), članak 3. stavak 1. i članak 5. stavak 1. Direktive o autorskom pravu, kojom se štiti autorsko pravo na djela koja se iskorištavaju u okviru televizijskih emitiranja iz glavnog postupka, tj. posebno na autorsko pravo na uvodnoj sekvenci, himni Premier lige, unaprijed snimljenim filmovima koji prikazuju najvažnije trenutke nedavnih utakmica Premier lige ili različitim grafikama.
2. Pravo reproduciranja predviđeno u članku 2. točki (a) Direktive o autorskom pravu (četvrto pitanje u predmetu C-403/08)
- 153 Ovim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita mora li se članak 2. točka (a) Direktive o autorskom pravu tumačiti tako da pravo reproduciranja obuhvaća i prolazne uzastopne ulomke djela u memoriji satelitskog prijamnika i na televizijskom zaslonu koji se odmah brišu i zamjenjuju sljedećim ulomcima. U tom kontekstu, posebno pita mora li svoju ocjenu provesti u odnosu na sve ulomke koji tvore cjelinu ili samo u odnosu na one koji postoje u danom trenutku.
- 154 Prvo, pojam reprodukcija u članku 2. Direktive o autorskom pravu pojam je prava Unije i treba ga tumačiti u cijeloj Uniji neovisno i ujednačeno (gore navedena presuda Infopaq International, t. 27. do 29.).
- 155 U pogledu njegova značenja, već je u točki 97. ove presude istaknuto da se autorsko pravo u smislu članka 2. točke (a) Direktive o autorskom pravu može primijeniti samo

u odnosu na predmet zaštite koji je vlastito intelektualno stvaralaštvo autora (gore navedena presuda Infopaq International, t. 37.).

- 156 Sud je tako pojasnio da su na temelju navedene odredbe različiti dijelovi djela zaštićeni pod uvjetom da sadržavaju elemente koji su izraz intelektualnog stvaralaštva autora tog djela (gore navedena presuda Infopaq International, t. 39.).
- 157 To znači da valja ispitati cjelinu sastavljenu od ulomaka koji se istovremeno reproduciraju i stoga postoje u određenom trenutku, kako bi se utvrdilo sadržava li ta cjelina takve elemente. Ako je odgovor potvrđan, tu cjelinu treba definirati kao djelomično reproduciranje u smislu članka 2. točke (a) Direktive o autorskom pravu (gore navedena presuda Infopaq International, t. 45. i 46.). U tom pogledu nije važno reproducira li se djelo upotrebom linearnih ulomaka koji mogu biti kratkotrajni jer se u okviru tehničkog postupka odmah brišu.
- 158 Na sudu koji je uputio zahtjev je da s obzirom na prethodno navedeno ocijeni dovodi li stvaranje prolaznih ulomaka djela u memoriji satelitskog prijamnika i na televizijskom zaslonu do reproduciranja u smislu članka 2. točke (a) Direktive o autorskom pravu.
- 159 Posljedično, na postavljeno pitanje valja odgovoriti da se članak 2. točka (a) Direktive o autorskom pravu mora tumačiti tako da su i prolazni ulomci djela u memoriji satelitskog prijamnika i na televizijskom zaslonu obuhvaćeni pravom reproduciranja pod uvjetom da ti ulomci sadržavaju elemente koji su izraz vlastitog intelektualnog stvaralaštva autora, pri čemu je cjelinu sastavljenu od odlomaka koji se istovremeno reproduciraju potrebno ispitati kako bi se provjerilo sadržava li ona takve elemente.
3. Iznimka od prava reproduciranja utvrđena u članku 5. stavku 1. Direktive o autorskom pravu (peto pitanje u predmetu C-403/08)
- 160 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita jesu li radnje reproduciranja poput onih iz predmeta C-403/08, koje su obavljene u memoriji satelitskog prijamnika i na televizijskom zaslonu, u skladu s uvjetima utvrđenima u članku 5. stavku 1. Direktive o autorskom pravu i mogu li se, stoga, te radnje izvršiti bez odobrenja nositelja autorskih prava.
- a) Uvodna očitovanja
- 161 Na temelju članka 5. stavka 1. Direktive o autorskom pravu, radnja reproduciranja izuzeta je od prava reproduciranja predviđenog u članku 2. te direktive ako ispunjava pet uvjeta, tj. ako:
- je privremena;
 - je prolazna ili popratna;
 - je sastavni i bitan dio tehnološkog postupka;
 - je njezina jedina svrha omogućiti prijenos u mreži između trećih strana putem posrednika ili ovlašteno korištenje djela ili drugog predmeta zaštite i

– nema neovisan gospodarski značaj.

- 162 Iz sudske prakse proizlazi da prethodno navedene uvjete treba tumačiti strogo, jer članak 5. stavak 1. Direktive o autorskom pravu predstavlja odstupanje od općeg pravila utvrđenog tom Direktivom, a prema kojem nositelj autorskog prava mora odobriti svako reproduciranje svojeg zaštićenog djela (gore navedena presuda Infopaq International, t. 56. i 57.).
- 163 S obzirom na navedeno, tumačenjem tih uvjeta mora se omogućiti očuvanje učinkovitosti tako utvrđene iznimke i poštovanje svrhe te iznimke kako proizlazi posebno iz uvodne izjave 31. Direktive o autorskom pravu i iz Zajedničkog stajališta (EZ) br. 48/2000 koje je Vijeće donijelo 28. rujna 2000. u cilju donošenja te Direktive (SL C 344, str. 1.).
- 164 U skladu sa svojim ciljem, ta iznimka mora omogućiti i osigurati razvoj i funkcioniranje novih tehnologija te pravednu ravnotežu između prava i interesa nositelja prava, s jedne strane, i korisnika zaštićenih djela koji žele iskoristiti te nove tehnologije, s druge strane.
- b) Poštovanje uvjeta utvrđenih u članku 5. stavku 1. Direktive o autorskom pravu
- 165 Nije sporno da predmetne radnje reproduciranja ispunjavaju prva tri uvjeta utvrđena u članku 5. stavku 1. Direktive o autorskom pravu, jer su privremene, prolazne i čine sastavni i bitan dio tehnološkog postupka koji se izvršava s pomoću satelitskog prijmnika i televizijskog prijmnika kako bi se omogućilo primanje prijenosa radiodifuzijskih emitiranja.
- 166 Stoga još samo valja utvrditi poštuju li se četvrti i peti uvjet.
- 167 Što se tiče, prvo, četvrtog uvjeta, treba odmah istaknuti da predmetne radnje reproduciranja nisu namijenjene omogućavanju prijenosa u mreži između trećih osoba putem posrednika. Stoga, podredno, valja ispitati je li njihova jedina svrha omogućiti ovlašteno korištenje djela ili drugog predmeta zaštite.
- 168 U tom pogledu, kako proizlazi iz uvodne izjave 33. Direktive o autorskom pravu, upotreba bi se trebala smatrati zakonitom ako ju je odobrio nositelj prava ili ako nije ograničena primjenjivim zakonodavstvom.
- 169 Budući da upotrebu dotičnih djela iz glavnog postupka nositelji autorskih prava nisu odobrili, valja ocijeniti jesu li predmetne radnje namijenjene omogućavanju upotrebe djela koja nije ograničena primjenjivim zakonodavstvom.
- 170 Povezano s tim nije sporno da te kratkotrajne radnje reproduciranja omogućuju pravilno funkcioniranje satelitskog prijmnika i televizijskog zaslona. Sa stajališta televizijskih gledatelja, one omogućuju primanje radiodifuzijskih emitiranja koja sadržavaju zaštićena djela.
- 171 Samo primanje tih radiodifuzijskih emitiranja kao takvo, tj. njihovo primanje i prikazivanje u privatnim krugovima ne predstavlja radnju koja je ograničena zakonodavstvom Unije ili Ujedinjene Kraljevine, kako uostalom proizlazi iz teksta

petog pitanja u predmetu C-403/08, te je stoga ta radnja zakonita. Nadalje, iz točaka 77. do 132. ove presude proizlazi da se takvo primanje radiodifuzijskih emitiranja mora smatrati zakonitim u slučaju radiodifuzijskih emitiranja iz države članice koja nije Ujedinjena Kraljevina ako se ostvaruje s pomoću stranog uređaja za dekodiranje.

- 172 U tim okolnostima, radnje reproduciranja imaju jedinu svrhu omogućavanja „ovlaštenog korištenja” djela u smislu članka 5. stavka 1. točke (b) Direktive o autorskom pravu.
- 173 Radnje reproduciranja, kao što su one iz glavnog postupka, stoga ispunjavaju četvrti uvjet utvrđen tom odredbom.
- 174 Konačno, u pogledu petog uvjeta utvrđenog tom odredbom treba napomenuti da navedene radnje reproduciranja koje se izvršavaju tijekom tehnološkog postupka omogućuju pristup zaštićenim djelima. Budući da potonja imaju ekonomsku vrijednost, pristup njima nužno ima gospodarski značaj.
- 175 Međutim, da se iznimci utvrđenoj u članku 5. stavku 1. Direktive o autorskom pravu ne oduzme puni učinak, taj značaj isto tako mora biti i neovisan u smislu da nadilazi gospodarsku korist koja proizlazi samo iz primanja radiodifuzijskog emitiranja koje sadržava zaštićena djela, tj. daje korist veću od koristi koja proizlazi samo iz primanja radiodifuzijskog emitiranja i njegovog prikazivanja.
- 176 Privremene radnje reproduciranja iz glavnog postupka, koje se izvršavaju u memoriji satelitskog prijammika i na televizijskom ekranu, čine neodvojiv i neautonomni dio postupka primanja radiodifuzijskih emitiranja koja sadržavaju dotična djela. A i inače, obavljaju se neovisno o utjecaju ili čak svijesti osoba koje imaju takav pristup zaštićenim djelima.
- 177 Stoga takve privremene radnje reproduciranja ne mogu proizvesti dodatnu gospodarsku korist veću od koristi koja proizlazi samo iz primanja predmetnih radiodifuzijskih emitiranja.
- 178 Iz toga proizlazi da se ne može smatrati da predmetne radnje reproduciranja iz glavnog postupka imaju neovisan gospodarski značaj. Stoga ispunjavaju peti uvjet utvrđen u članku 5. stavku 1. Direktive o autorskom pravu.
- 179 Takvo utvrđenje, kao i ono iz točke 172. ove presude, potkrijepljeni su ciljem te odredbe, a taj je cilj osiguranje razvoja i funkcioniranja novih tehnologija. Da se ne smatra da predmetne radnje poštuju uvjete utvrđene člankom 5. stavkom 1. Direktive o autorskom pravu, svi televizijski gledatelji koji upotrebljavaju suvremene uređaje koji za svoj rad trebaju izvršenje tih radnji reproduciranja bili bi spriječeni primati radiodifuzijska emitiranja koja sadržavaju djela koja se emitiraju radiodifuzijom bez odobrenja nositelja autorskih prava. Time bi se ometalo pa čak i paraliziralo učinkovito širenje i doprinos novih tehnologija, protivno želji zakonodavca Unije kako je izražena u uvodnoj izjavi 31. Direktive o autorskom pravu.

- 180 S obzirom na prethodno navedeno, valja zaključiti da radnje reproduciranja kao što su one iz glavnog postupka ispunjavaju svih pet uvjeta utvrđenih u članku 5. stavku 1. Direktive o autorskom pravu.
- 181 Ipak, kako bi se moglo pozivati na iznimku utvrđenu tom odredbom, te radnje moraju ispunjavati i uvjete iz članka 5. stavka 5. Direktive o autorskom pravu. U vezi s tim dovoljno je navesti da, s obzirom na razmatranja iz točki 163. do 179. ove presude, te radnje ispunjavaju i te uvjete.
- 182 Stoga na postavljeno pitanje valja odgovoriti da radnje reproduciranja poput onih iz predmeta C-403/08, koje su obavljene u memoriji satelitskog prijmnika i na televizijskom zaslonu ispunjavaju uvjete utvrđene u članku 5. stavku 1. Direktive o autorskom pravu i stoga se mogu izvršiti bez odobrenja nositelja predmetnih autorskih prava.
4. „Priopćavanje javnosti” u smislu članka 3. stavka 1. Direktive o autorskom pravu (šesto pitanje u predmetu C-403/08)
- 183 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li pojam „priopćavanje javnosti” u smislu članka 3. stavka 1. Direktive o autorskom pravu tumačiti tako da obuhvaća prijenos djela emitiranih radiodifuzijom, preko televizijskog zaslona i zvučnika, klijentima koji se nalaze u ugostiteljskom objektu.
- 184 Uvodno valja navesti da se u članku 3. stavku 1. Direktive o autorskim pravima ne definira pojam „priopćavanje javnosti” (presuda od 7. prosinca 2006., SGAE, C-306/05, Zb., str. I-11519., t. 33.).
- 185 U tim okolnostima i u skladu s ustaljenom sudskom praksom, njegovo značenje i područje primjene treba utvrditi s obzirom na ciljeve koji se ostvaruju Direktivom o autorskom pravu te s obzirom na kontekst odredbe koja se tumači (gore navedena presuda SGAE, t. 34. i navedena sudska praksa).
- 186 U vezi s tim najprije valja podsjetiti da je glavni cilj Direktive o autorskom pravu uspostava visoke razine zaštite autora, čime im se omogućuje dobivanje odgovarajuće naknade za upotrebu njihovih djela, uključujući prilikom priopćavanja javnosti. Stoga se pojam „priopćavanje javnosti” mora tumačiti široko, kako je to izričito navedeno u uvodnoj izjavi 23. te Direktive (vidjeti gore navedenu presudu SGAE, t. 36.).
- 187 Potom valja navesti da se navedena Direktiva, u skladu s njezinom uvodnom izjavom 20., temelji na načelima i pravilima utvrđenima u direktivama koje su već na snazi u području intelektualnog vlasništva, kao što je Direktiva 92/100 koja je kodificirana Direktivom o srodnim pravima (vidjeti gore navedenu presudu Infopaq International, t. 36.).
- 188 U tim okolnostima i s obzirom na zahtjeve jedinstvenosti pravnog poretka Unije i njegove koherentnosti, pojmovi koji se upotrebljavaju u svim tim direktivama moraju imati isto značenje, osim ako zakonodavac Unije u posebnom zakonodavnom kontekstu izrazi drukčiju volju.

- 189 Konačno, navedeni članak 3. stavak 1. treba tumačiti, što je više moguće, u skladu s međunarodnim pravom, posebno uzimajući u obzir Bernsku konvenciju i Ugovor o autorskom pravu. Naime, svrha Direktive o autorskom pravu jest provedba tog ugovora kojim se, u članku 1. stavku 4., ugovorne stranke obvezuju na poštovanje članka 1. do 21. Bernske konvencije. I inače, ta ista obveza utvrđena je u članku 9. stavku 1. Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva (vidjeti u tom smislu gore navedenu presudu SGAE, t. 35., 40. i 41. te navedenu sudsku praksu).
- 190 Pojam „priopćavanje javnosti” u smislu članka 3. stavka 1. Direktive o autorskom pravu treba tumačiti upravo s obzirom na ta tri elementa i ocijeniti obuhvaća li on prijenos djela emitiranih radiodifuzijom, preko televizijskog zaslona i zvučnika, klijentima koji se nalaze u ugostiteljskom objektu.
- 191 Prvo, u pogledu pojma priopćavanja, iz članka 8. stavka 3. Direktive o srodnim pravima te članka 2. točke (g) i članka 15. Ugovora o izvedbama i fonogramima proizlazi da taj pojam obuhvaća „učiniti zvučke ili predstavljanje zvučnika fiksiranih na fonogramu slušno pristupačnim javnosti” te da obuhvaća radiodifuzijsko emitiranje ili „bilo koje priopćavanje javnosti”.
- 192 Točnije, kako je izričito navedeno u članku 11.a stavku 1. podstavku (iii) Bernske konvencije, taj pojam obuhvaća priopćavanje preko zvučnika ili bilo kojeg drugog sličnoga uređaja za prijenos znakova, zvučnika ili slika, tako da u skladu s obrazloženjem uz prijedlog Direktive o autorskom pravu (COM(97) 628 završna verzija) obuhvaća komunikacijsko sredstvo kao što je prikazivanje djela na zaslonu.
- 193 U tim okolnostima i budući da zakonodavac Unije nije izrazio drukčiju volju u pogledu tumačenja tog pojma u Direktivi o autorskom pravu, posebno u njezinom članku 3. (vidjeti točku 188. ove presude), pojam priopćavanja mora se tumačiti široko, tako da se odnosi na bilo koji prijenos zaštićenih djela, neovisno o upotrijebljenom tehničkom sredstvu ili postupku.
- 194 Sud je već na temelju takvog tumačenja odlučio da vlasnik hotela izvršava radnju priopćavanja kada pristup djelima koja se emitiraju radiodifuzijom preko televizijskih prijemnika svojim gostima omogućuje na način da u hotelskim sobama distribuira, u potpunosti svjestan situacije, primljeni signal kojim se prenose zaštićena djela. Sud je istaknuo da takva intervencija nije samo tehničko sredstvo kojim se osigurava ili poboljšava primanje izvornog radiodifuzijskog emitiranja na području na kojem se ono prima, već radnja bez koje ti gosti ne bi mogli uživati djela koja se emitiraju radiodifuzijom, iako se nalaze na tom području (vidjeti u tom smislu gore navedenu presudu SGAE, t. 42.).
- 195 U predmetu C-403/08, vlasnik ugostiteljskog objekta namjerno tamo prisutnim gostima omogućuje pristup radiodifuzijskom emitiranju koje sadržava zaštićena djela, preko televizijskog ekrana ili zvučnika. Bez te intervencije klijenti ne mogu uživati djela koja se emitiraju radiodifuzijom, iako se fizički nalaze na području u kojem se prima radiodifuzijsko emitiranje. Stoga su okolnosti takve radnje usporedive s onima iz predmeta SGAE.

- 196 U tim okolnostima valja utvrditi da to jest priopćavanje, kada vlasnik ugostiteljskog objekta gostima koji su prisutni u tom ugostiteljskom objektu namjerno prenosi djela koja se emitiraju radiodifuzijom, preko televizijskog prijavnika i zvučnika.
- 197 Da bi u okolnostima iz glavnog postupka pojam „priopćavanje javnosti” bio upotrijebljen u smislu članka 3. stavka 1. Direktive o autorskom pravu, isto je tako potrebno i da se djelo koje se emitira radiodifuzijom prenosi novoj javnosti, tj. javnosti koju autori zaštićenih djela nisu uzeli u obzir kada su odobrili njihovu upotrebu za priopćavanje izvornoj javnosti (vidjeti u tom smislu gore navedenu presudu SGAE, t. 40. i 42. i rješenje od 18. ožujka 2010. Organismos Sillogikis Diacheirisis Dimiourgon Theatrikon kai Optikoakoustikon Ergon, C-136/09, t. 38.).
- 198 Kada ti autori odobravaju radiodifuzijsko emitiranje svojih djela, u načelu uzimaju u obzir samo vlasnike televizijskih prijavnika koji, osobno ili u svojem privatnom ili obiteljskom krugu, primaju signal i prate radiodifuzijska emitiranja. Međutim, čim se djelo koje se emitira radiodifuzijom prenosi na mjestu koje je pristupačno javnosti, dodatnoj javnosti kojoj vlasnik televizijskog prijavnika dopusti slušanje ili gledanje tog djela, namjerna intervencija takve vrste mora se smatrati radnjom kojom se predmetno djelo priopćuje novoj javnosti (vidjeti u tom smislu gore navedene presude SGAE, t. 41. i Organismos Sillogikis Diacheirisis Dimiourgon Theatrikon kai Optikoakoustikon Ergon, t. 37.).
- 199 To je slučaj kada djela emitirana radiodifuzijom vlasnik ugostiteljskog objekta prenosi gostima koji su prisutni u tom ugostiteljskom objektu, jer ti gosti čine dodatnu javnost koju autori zaštićenih djela nisu uzeli u obzir kada su odobrili radiodifuzijsko emitiranje svojih djela.
- 200 Osim toga, kako bi se dogodilo priopćavanje javnosti, djelo koje se emitira radiodifuzijom mora se prenositi „javnosti koja nije prisutna na mjestu na kojem se priopćavanje obavlja” u smislu uvodne izjave 23. Direktive o autorskom pravu.
- 201 U tom pogledu iz Zajedničkog stajališta br. 48/2000 proizlazi da je tu uvodnu izjavu predložio Europski parlament koji je u njoj htio pojasniti da priopćavanje javnosti u smislu navedene direktive ne obuhvaća pojam „izravno prikazivanje ili izvedbu” koji upućuje na pojam „javno prikazivanje ili izvođenje” utvrđen u članku 11. stavku 1. Bernske konvencije i obuhvaća tumačenje djela pred javnošću koja je u izravnom fizičkom kontaktu s glumcem ili izvođačem tih djela (vidjeti Vodič za Bernsku konvenciju, dokument s tumačenjima koji je sastavio WIPO, koji nije pravno obvezujući, ali ipak pomaže u tumačenju te konvencije, kako je Sud naveo u gore navedenom predmetu SGAE, t. 41.).
- 202 Stoga, kako bi se iz područja primjene pojma priopćavanja javnosti u okviru Direktive o autorskom pravu isključilo takvo javno prikazivanje ili izvedba, u njezinoj uvodnoj izjavi 23. pojašnjeno je da priopćavanje javnosti obuhvaća svako priopćavanje javnosti koja nije prisutna na mjestu na kojem se priopćavanje obavlja.
- 203 Takav element izravnog fizičkog kontakta konkretno nedostaje u slučaju prijenosa, na mjestu kao što je ugostiteljski objekt, djela koje se radiodifuzijom preko televizijskog zaslona i zvučnika emitira javnosti koja je prisutna na mjestu tog prijenosa, ali koja nije prisutna na mjestu na kojem se priopćavanje obavlja u smislu uvodne izjave 23.

Direktive o autorskom pravu, tj. na mjestu prikazivanja ili izvedbe koji se emitiraju radiodifuzijom (vidjeti u tom smislu gore navedenu presudu SGAE, t. 40.).

- 204 Konačno, valja navesti da je uzeta u obzir priroda ostvarivanja dobiti „priopćavanja” u smislu članka 3. stavka 1. Direktive o autorskom pravu (vidjeti u tom smislu gore navedenu presudu SGAE, t. 44.).
- 205 U situaciji kakva je u glavnom postupku nije sporno da djela koja se emitiraju radiodifuzijom vlasnik prenosi u svojem ugostiteljskom objektu kako bi od toga ostvario korist i da taj prijenos može privući goste koji su zainteresirani za djela koja se prenose. Stoga predmetni prijenos utječe na broj osoba koje posjećuju taj objekt i, konačno, na poslovne rezultate tog objekta.
- 206 Proizlazi da se predmetnim priopćavanjem javnosti ostvaruje dobit.
- 207 S obzirom na prethodno navedeno, na postavljeno pitanje valja odgovoriti da pojam „priopćavanje javnosti” u smislu članka 3. stavka 1. Direktive o autorskom pravu treba tumačiti tako da obuhvaća prijenos djela emitiranih radiodifuzijom, preko televizijskog zaslona i zvučnika, klijentima koji se nalaze u ugostiteljskom objektu.
5. Učinak Direktive o satelitskom emitiranju (sedmo pitanje u predmetu C-403/08)
- 208 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita utječe li Direktiva o satelitskom emitiranju na zakonitost radnji reproduciranja koje se obavljaju u memoriji satelitskog prijavnika i na televizijskom zaslonu.
- 209 U vezi s tim valja podsjetiti da se Direktivom o satelitskom emitiranju propisuje samo najniža razina usklađivanja određenih aspekata zaštite autorskog prava i srodnih prava u slučaju priopćavanja javnosti preko satelita ili kablenskog reemitiranja programa iz drugih država članica. Za razliku od Direktive o autorskom pravu, ta najmanja razina usklađivanja ne sadržava kriterije za utvrđivanje zakonitosti radnji reproduciranja koje se obavljaju u memoriji satelitskog prijavnika i na televizijskom zaslonu (vidjeti po analogiji presudu od 3. veljače 2000., Egeda, C-293/98, str. I-629., t. 25. i 26. i gore navedenu presudu SGAE, t. 30.).
- 210 Stoga na postavljeno pitanje valja odgovoriti da Direktivu o satelitskom emitiranju treba tumačiti tako da ne utječe na zakonitost radnji reproduciranja koje se obavljaju u memoriji satelitskog prijavnika i na televizijskom zaslonu.

IV – Troškovi

- 211 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

- 1. Pojam „nezakoniti uređaj” u smislu članka 2. točke (e) Direktive 98/84/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 20. studenoga 1998. o pravnoj zaštiti**

usluga koje se temelje na uvjetovanom pristupu ili usluga koje pružaju uvjetovani pristup treba tumačiti tako da ne obuhvaća strane uređaje za dekodiranje – kojima se omogućuje pristup uslugama satelitskog emitiranja nekog televizijskog nakladnika, koji su proizvedeni i stavljeni na tržište uz dozvolu tog televizijskog nakladnika, ali se protiv njegove volje upotrebljavaju izvan zemljopisnog područja za koje su bili isporučeni) – ni strane uređaje za dekodiranje koji su nabavljeni ili aktivirani navođenjem lažnog imena i adrese ni strane uređaje za dekodiranje koji se upotrebljavaju protivno ugovornom ograničenju kojim se njihova upotreba dopušta samo u privatne svrhe.

2. Članku 3. stavku 2. Direktive 98/84 nije protivno nacionalno zakonodavstvo kojim se sprječava upotreba stranih uređaja za dekodiranje, uključujući onih koji su nabavljeni ili aktivirani navođenjem lažnog imena i adrese ili onih koji se upotrebljavaju protivno ugovornom ograničenju kojim se njihova upotreba dopušta samo u privatne svrhe, budući da takvo zakonodavstvo nije obuhvaćeno područjem koje je usklađeno tom direktivom.
3. Članak 56. UFEU-a treba tumačiti tako:
 - da mu je protivno zakonodavstvo države članice koje zabranjuje uvoz, prodaju i upotrebu u toj državi stranih uređaja za dekodiranje kojima se ostvaruje pristup usluzi kodiranog satelitskog emitiranja podrijetlom iz druge države članice, a ta usluga sadržava predmet zaštićen zakonodavstvom te prve države;
 - da na taj zaključak ne utječe ni činjenica da su strani uređaji za dekodiranje nabavljeni ili aktivirani navođenjem lažnog identiteta i lažne adrese s namjerom zaobilaženja predmetnog teritorijalnog ograničenja, ni činjenica da se ti uređaji upotrebljavaju u komercijalne svrhe iako se smiju upotrebljavati samo u privatne svrhe.
4. Klauzule ugovora o isključivoj licenci koji su sklopili nositelj prava intelektualnog vlasništva i televizijski nakladnik predstavljaju ograničenje tržišnog natjecanja koje je zabranjeno člankom 101. UFEU-a, ako se tim klauzulama tom televizijskom nakladniku nameće obveza da ne smije isporučivati uređaje za dekodiranje kojima se omogućuje pristup zaštićenom predmetu tog nositelja prava radi upotrebe toga predmeta izvan područja koje je obuhvaćeno tim ugovorom o licenci.
5. Članak 2. točka (a) Direktive 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu treba tumačiti tako da pravo reproduciranja obuhvaća i prolazne ulomke djela u memoriji satelitskog prijavnika i na televizijskom zaslonu, pod uvjetom da ti ulomci sadržavaju elemente koji su izraz vlastitog intelektualnog stvaralaštva autora, pri čemu je cjelinu sastavljenu od ulomaka koji se istovremeno reproduciraju potrebno ispitati kako bi se provjerilo sadržava li ona takve elemente.

6. **Radnje reproduciranja poput onih iz predmeta C-403/08, koje su obavljene u memoriji satelitskog prijavnika i na televizijskom zaslonu, ispunjavaju uvjete utvrđene u članku 5. stavku 1. Direktive 2001/29 i stoga se mogu izvršiti bez odobrenja nositelja predmetnih autorskih prava.**
7. **Pojam „priopćavanje javnosti” u smislu članka 3. stavka 1. Direktive 2001/29 treba tumačiti tako da obuhvaća prijenos djela emitiranih radiodifuzijom, preko televizijskog zaslona i zvučnika, gostima koji se nalaze u ugostiteljskom objektu.**
8. **Direktivu Vijeća 93/83/EEZ od 27. rujna 1993. o koordinaciji određenih pravila s obzirom na autorsko pravo i srodna prava koja se odnose na satelitsko emitiranje i kabelsko reemitiranje treba tumačiti tako da ne utječe na zakonitost radnji reproduciranja koje se obavljaju u memoriji satelitskog prijavnika i na televizijskom zaslonu.**

[Potpisi]

* Jezik postupka: engleski